

Bičiulystė

KOMPENSUOJAMI

palydovo valdomi
vežimėliai
suaugusiems

KOMFORTAS IR FUNKCIONALUMAS

TEIDA, UAB

Mob. tel. +370 614 41583

www.teida.lt

2019 m. gegužės 16–22 d., Nr. 19 (1458) Savaitraštis leidžiamas nuo 1990 m. spalio mėn. Kaina 0,66 Eur

Vilnietei Irenai Žemaitienei tenka balsuoti neįgaliesiems nepritaikytoje apylinkėje.

Nijolės Zenkevičiūtės nuotr.

Rinkimuose mažėja kliūčių neįgaliesiems išreikšti pilietinę valią

Aplinka visiems

Prezidento rinkimai bei kartu su jais vykę du referendumai sulaukė gana didelio šalies gyventojų aktyvumo. Juose dalyvavo ir nemažai negalią turinčių žmonių. Kai kurie iš jų savo pilietinę valią savarankiškai išreiškė pirmą kartą gyvenime. Vyriausioji rinkimų komisija (VRK), bendradarbiaudama su savivaldybėmis ir neįgalųjų organizacijomis, išties nemažai nuveikė, kad sukurtų sąlygas neįgaliesiems balsuoti ne namuose, o kartu su visais.

Daugėja pritaikytų apylinkių

„Važiuodama balsuoti, jau buvau nusiteikusi skųstis ir burbėti, nes puikiai žinojau, kad Pasvalio rajono Mikoliškio kaimo kultūros namai nepritaikyti neįgaliesiems. Jau daug metų negalėjau išsireikalauti įvažiavimo į šį pastatą. Į visus čia vykstančius renginius tėtis turėdavo mane užnešti. O nuvažiavusi pamačiau, kad įvyko stebuklas – atsirado nuovaža! Daugiau nebereiks mokytis skraidyti!“ – sako neįgaliojo vežimėliu judanti Vaiva Dulevičiūtė.

Dėl objektyvių priežasčių savivaldybių rinkimuose mergina nedalyvavo, todėl ir nežinojo,

kad nuolydis į kultūros namus įrengtas jau prieš praėjusius rinkimus, po to, kai neįgalieji teisme laimėjo bylą dėl diskriminacijos balsuojant... Nors, pasak Vaivos, aplinkos pritaikymą nuolat tikrinanti Lietuvos žmonių su negalia sąjunga dar rado trūkumų, kuriuos reikėtų taisyti, kad pritaikymas atitiktų visus reikalavimus, bet, jos nuomone, tai tik smulkmenos. Mergina džiaugiasi: „Net Vilnius gali imti pavyzdį iš nediduko Pasvalio rajono kaimelio!“

VRK interneto svetainėje Mikoliškio rinkimų apylinkė pažymėta neįgaliojo ženkliu – t.y. kaip neįgaliesiems pritaikyta. V. Dulevičiūtės nuomone, ji šį žymėjimą pateisina.

Jau ketvirtą kartą savo pilietinę pareigą Palangos „Baltijos“ pagrindinėje mokykloje įsikūrusioje Saulės rinkimų apylinkėje atliko rateliais judanti Eglė Baranauskaitė. Ši vieta taip pat pažymėta neįgaliojo ženkliu. Ir kaip gi kitaip – juk čia mokosi įvairių negalią turintys mokiniai. Prieš kurį laiką ir Eglė baigė šią mokyklą, todėl visada gerai jaučiasi čia sugrįžusi. Tiesa, nuo vaikystės merginą lydintis cerebrinis paralyžius jai neleidžia jaustis savarankiška ir tenka prašyti mamos pagalbos, kad rinkimų biuleteniuose pažymėtų jos pasirinkimus, vis dėlto galimybė balsuoti kartu su visais jai labai svarbi.

Ženklielis yra, o į rinkimų apylinkę patekti negalima

VRK duomenimis, šalyje yra 1972 rinkimų apylinkės, neįgalųjų ženklu pažymėta apie 70 proc. Lietuvos negalios organizacijų forumas (LNF), pasitelkęs savo narius, ėmėsi iniciatyvos patikrinti, ar pritaikymą deklaruojančios rinkimų apylinkės iš tikrųjų prieinamos neįgaliesiems. Pirmąjį prezidento rinkimų turą apibendrinusioje VRK surengtoje spaudos konferencijoje Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos (LASS) atstovė Ramunė Balčikonienė atkreipė dėmesį, kad pirminiai duomenys rodo, jog rinkimų apylinkių deklaruojamasis prieinamumas gerokai skiriasi nuo faktinio. Pasak jos, jei praeitoje spaudos konferencijoje minėta, kad tas skirtumas gali siekti 10 proc., tai dabar aiškėja, kad neįgalųjų testavimo neišlaiko kur kas daugiau rinkimų apylinkių: tai pandusas per status arba per siauras, tai per duris įvažiuoti neįmanoma.

Rateliais judanti Irena Permienė balsuoja neįgaliojo ženkliu pažymėtoje Raseinių rajono kultūros centre įsikūrusioje rinkimų apylinkėje. Moters teigimu, viduje viskas tarsi neblogai, bet patekti į ją – tikras iššūkis. „Kliūtytys prasideda tik atvykus automobiliu: pasitinka aukšti šaligatvių borteliai, paskui reikia važiuoti

(nukelta į 5 psl.)

Odontologijos paslaugos – jau ir namuose

Integracijos keliu

Vilniaus miesto ir rajono gyventojai, kuriems nustatytas nuolatinės slaugos poreikis, jau gali išsikviesti odontologą į namus. Iš namų neišeinantiesiems, iš lovos nepakylantiems žmonėms prireikus susitvarkyti dantis nebereikia vykti į gydymo įstaigas – kiliusias problemas gydytojas išspręs jų namuose.

Pagalba – visiškai nemokama

2016 m. duomenimis, Vilniaus regione gyvena 9388 asmenys su sunkia negalia. Dažnai jie neturi galimybės pasinaudoti odontologijos paslaugomis dėl materialinių sunkumų, specializuoto transporto stokos, o medicinos paslaugas teikiantys gydytojai nėra prisitaikę priimti judėjimo negalią turintį pacientą tiek dėl kompetencijos stokos, tiek dėl nepritaikytos aplinkos. Todėl Vilniaus universiteto ligoninės Žalgirio klinika kartu su partneriais – Naujininkų poliklinika ir Vilniaus rajono centrine poliklinika ėmėsi spręsti šią problemą – parengė projektą pagal ES

struktūrinių fondų lėšomis finansuojamą priemonę „Sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo gerinimas neįgaliesiems“.

Sostinės Naujininkų poliklinika jau nuo gegužės pradžios teikia paslaugas sunkiā negalią turinčių asmenų namuose. Poliklinikos direktorė Vilija Kristina Židonienė pasakoja, kad projekto lėšomis nupirkta mobili odontologijos įranga, išnuomotas automobilis, kuriuo vykstama pas žmogų į namus, nesvarbu, kur jis gyventų – ar bute penktame aukšte, ar globos įstaigoje. Kartu su slaugytoja dirbantis gydytojas yra aprūpintas visomis reikiomomis priemonėmis, kurios būtinos norint taisyti dantis namuose – nuo vienkartinų drabužių, nuskausminamųjų vaistų iki mobilaus keltuvo, kuriuo patogiu pasodinti gulintį pacientą. Gydytojas gali sugydyti dantį, išrauti sugedusį, nuvalyti akmenis ir pan. Neatliekami tik protezavimo darbai. Kilius komplikacijoms, prireikus stacionarios pagalbos, projekte dalyvaujančius pacientus be eilės priims VU Žalgirio klinika, kur gali būti teikiama pagalba taikant bendrąją neįautrą. Į kliniką sunkiai judančius pacientus

(nukelta į 5 psl.)

Vilniaus m. Naujininkų poliklinikos direktorė Vilija Kristina Židonienė kviečia pasinaudoti galimybe išsikviesti odontologą į namus.

Šiame numeryje:

- ✓ LND 2018 m. veiklos ataskaita 2, 3 psl.
- ✓ Medicinos mitai, kuriais neverta tikėti 4 psl.

LIETUVOS NEĮGALIŲJŲ DRAUGIJOS 2018 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Lietuvos neįgaliųjų draugijos pirminkė Jelena Ivančenko.

Lietuvos neįgaliųjų draugija (LND) vykdo tęsines veiklas, skirtas neįgaliųjų atstovavimui ir jų teisių gynimui, neįgaliųjų telkimui bendroms veikloms dalyvaujant įvairiuose renginiuose, stovyklose. Bendradarbiaudama su atsakingomis valstybės institucijomis, privataus sektoriaus atstovais bei kitomis visuomeninėmis organizacijomis, asociacija teikia siūlymus, padedančius spręsti fizinę negalią turinčių asmenų problemas.

2018 m. įvyko 4 LND valdybos narių susirinkimai ir visuotinis LND narių susirinkimas (konferencija):

✓ vasario 22 d., Vilnius.

Svarstyta dėl:

- 2018 m. neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projekto veiklą;

- pasiūlymų naujam Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje tvarkos aprašui;

- nuostatų Šventojoje ir Nidoje patvirtinimo;

LND konferencijos ir 30-mečio jubiliejaus;

UAB „Dangija“ likvidavimo ir direktoriaus atleidimo;

✓ kovo 29 d., Vilnius.

Svarstyta dėl:

- LND priklausiančio sklypo Kauno g.

✓ gegužės 15d., Šventoji.

Svarstyta dėl:

- LND įmonių finansinių ataskaitų pristatymo ir tvirtinimo.

✓ gegužės 15 d., Šventoji, visuotinis susirinkimas (konferencija);

✓ gruodžio 6 d. Vilnius.

Svarstyta dėl:

- savarankiškumo ugdymo stovyklų organizavimui;

- finansinio veiklos audito UAB „Negalia“;

- VŠĮ „Bičiulystė“ finansinio veiklos audito ataskaitos ir pateikto prašymo;

- institucinio stiprinimo ir kitų LND projektų;

- nuosavybės teise priklausiančio pastato Tauragėje;

- įmonių ir įstaigų finansinių ataskaitų rinkinio pateikimo LND valdybai.

2018 m. veiklą tęsė 2016 m. išrinkta LND valdyba: Zita Kvickienė (Vilniaus apskritis), Aurelija Petronienė (Pane-

vėžio apskritis), Daiva Latvytė (Alytaus apskritis), Antanas Juškėnas (Klaipėdos apskritis), Regina Slabadienė (Utenos apskritis), Edvardas Najulis (Telšių apskritis), Loreta Stašinskienė (Tauragės apskritis), Ignas Mačiukas (Kauno apskritis), Elena Kančiauskaitė (Šiaulių apskritis), Saulius Rakauskas (Marijampolės apskritis).

LND asociacijos pirmininkė – Jelena Ivančenko.

2018 m. gruodžio 31 d. LND administracijoje dirbo 9 darbuotojai: Jelena Ivančenko, Evelina Kelmelienė, Kristina Vainienė, Loreta Balčiuvienė, Antanas Jasinskas, Lina Arlauskienė, Saulė Vėjelienė, Daiva Abromienė, Gintas Česūnas. Dar 2 darbuotojai įdarbinti projektinėms veikloms vykdyti.

2018 m. gruodžio 31 d. LND turėjo 64 asocijuotus narius.

Veikla pagal kryptis

2018 m. konferencijoje patvirtintos veiklos kryptys 2018 metams (tokios pat, kaip ir 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 metais, atsižvelgiant atitinkamai į 2018 m. NRD bei kitą projektinį finansavimą):

1) tarptautinių teisės aktų, ES direktyvų bei reglamentų harmonizavimas, derinimas su LR teisine baze ir jų įgyvendinimo priežiūra;

2) pasiūlymai dėl LR įstatymų bazės papildymo ir galiojančių įstatymų priežiūros;

3) aktyvaus poilsio stovyklų ir renginių organizavimas;

4) LND stiprinimas.

JT neįgaliųjų teisių konvencija ir jos Fakultatyvus protokolais

✓ LND teikia savo ekspertinę nuomonę/poziciją apie JT neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatų įgyvendinimą Lietuvoje, dalyvauja tyrimuose, apklausoje bei tarptautiniu mastu vykdomuose tyrimuose.

ES Struktūriniai fondai

✓ LND ištraukė į 2014–2020 m. ES finansavimo priežiūrą bei naujojo ES finansavimo periodo 2021–2027 m. planavimo veiklas.

✓ LND vadovas, kaip Neįgaliųjų reikalų tarybos atstovas, yra paskirtas 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų veiksmų programos stebėsenos komiteto komisijos nariu.

Pastabų ir pasiūlymų teikimas teisės aktų projektams

✓ Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. rugpjūčio 10 d. įsakymo Nr. A1-460 „Dėl būsto pritaikymo neįgaliesiems 2016–2018 metais tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo.

✓ Dėl Valstybinio socialinio draudimo pataisų, kuriomis nuo 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojo socialinio draudimo įmokų „grindys“.

✓ Dėl LR Užimtumo įstatymo NR. XII-2470 2, 12, 48 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 471, 472 straipsniais ir LR neįgaliųjų socialinės in-

tegracijos įstatymo NR. I-2044 2, 9, 21 straipsnių ir ketvirtojo skirsnio pavadinimo pakeitimo.

✓ Dėl Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2019 metų programos įgyvendinimo ir 2018–2019 metų veiksmų plano patvirtinimo.

✓ Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymo Nr. A1-78/V-179 Dėl Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo ir Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo pakeitimo.

✓ Dėl pasiūlymų Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų atrankos konkurso organizavimo nuostatų keitimui.

✓ Dėl pasiūlymų Neįgaliųjų socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą projektų finansavimui 2019 m.

✓ Dėl pasiūlymų neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektų finansavimui 2019 m.

✓ Dėl šeimų, auginančių vaikus su sunkia negalia, socialinio saugumo stiprinimo pritaikant būstą ir gyvenamąją aplinką 2018 metais tvarkos aprašo patvirtinimo.

✓ Dėl Neįgaliųjų aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis ir šių priemonių įsigijimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo pakeitimo.

✓ Dėl Specialiųjų poreikių lygio nustatymo asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, tvarkos aprašo patvirtinimo projekto.

Darbas darbo grupėse, komisijose, susitikimuose, posėdžiuose

✓ Dalyvavimas Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupėje (LND vienas iš steigėjų).

✓ Dalyvavimas Techninės pagalbos neįgaliesiems centro ekspertų veikloje.

✓ Dalyvavimas Neįgaliųjų reikalų tarybos veikloje.

✓ Dalyvavimas Vilniaus regiono plėtros tarybos veikloje.

✓ Dalyvavimas Vilniaus miesto nevyriausybinių organizacijų tarybos veikloje.

✓ Dalyvavimas Darbo biržos socialinių įmonių reikalų komisijos posėdžiuose.

✓ Susitikimai dėl neįgaliųjų lankymosi Vilniaus TV bokšte.

✓ Susitikimai dėl JT Neįgaliųjų teisių komiteto rekomendacijų Lietuvai dėl JT neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo priemonių.

✓ Susitikimai dėl moksleivio J.A.R. ugdymo Vilniaus Filaretų pradinėje mokykloje su švietimo ir mokslo ministre.

✓ Dalyvavimas posėdžiuose dėl Švietimo įstatymo pakeitimo.

✓ Dalyvavimas būsto pritaikymo neįgaliesiems tvarkos aprašo aptarime-pristatyme (NRD).

✓ Dalyvavimas paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti sistemos aptarime (NRD).

✓ Dalyvavimas kuriant Ly-

gių galimybių kontrolieriaus mokomuosius filmus „Lygybės ir nediskriminavimo ABC darbuotojams“ ir „Lygybės ir nediskriminavimo ABC darbdaviams“ www.be-ribu.lt

LND inicijuoti kreipimaisi į institucijas, Seimo narius

✓ Dėl moksleivio J.A.R. ugdymo (Vilniaus miesto savivaldybei, Švietimo ir mokslo ministerijai, Seimo nariui J. Džiugeliui, LR Prezidentei D.Grybauskaitėi).

✓ Dėl D.T. tėčiui naudojamų fizinės prievartos gydymo įstaigose (Telšių rajono savivaldybei, LR Seimo kontrolierių įstaigai, LR Sveikatos apsaugos ministerijai).

✓ Dėl ortopedijos priemonių, kurių įsigijimo išlaidos kompensuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų (Valstybinei ligonių kasai).

✓ Dėl negalią ir specialiųjų poreikių turinčių vaikų ugdymo kokybės gerinimo, ugdymo formų plėtros (Švietimo ir mokslo ministerijai).

✓ Dėl kėlimosi keltu lengvatos neįgaliesiems į Kuršių neriją (Susisiekimo ministerijai).

✓ 2018 m. LND rengė rekomendacijas teisės aktų tobulinimui dėl užimtumo sistemos pertvarkos, įtraukaus švietimo bei švietimo įstaigų prieinamumo, sveikatos paslaugų prieinamumo, dėl Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo projekto ir kt. Šie siūlymai buvo perduoti Seimo komitetams, Vyriausybei, ministerijoms.

Informacijos apie negalią sklaida. Neįgaliųjų organizacijų ir kt. suinteresuotų asmenų informavimas. Informacija pateikiama LND svetainėje www.draugija.lt, socialiniame tinkle [facebook](https://www.facebook.com/lietuvosneigaliujudraugija) <https://www.facebook.com/lietuvosneigaliujudraugija> ir „Bičiulystės“ savaitraštyje.

Bendradarbiaujant su LNF minint Europos savarankiško gyvenimo dieną buvo organizuotos eitinės „Už miestą visiems“ nuo Vyriausybės Seimo link. Akcija „Už miestą visiems“ buvo LR Prezidentės Dalios Grybauskaitės inicijuotos nacionalinės socialinio saugumo kampanijos „Už saugią Lietuvą“ dalis.

Tiesioginis neįgaliųjų asmenų atstovavimas

✓ Pateikti 4 skundai dėl neįgalumo ir darbingumo nustatymo sprendimo peržiūrėjimo, 3 iš jų buvo peržiūrėti iš naujo, vienas skundas atmestas kaip nepagrįstas.

✓ Pateikti 2 skundai Valstybinei darbo inspekcijai dėl darbo santykių. Abu išspręsti taikiai.

✓ Pateiktas 1 skundas dėl darbuotojų nepagarbaus elgesio su pirkėju UAB „Maxima“.

Asmuo gavo kompensaciją.

✓ Pateiktas skundas Lietuvos kelių policijos tarnybai „Dėl paskirtos baudos apskundimo“.

Skundas atmestas.

✓ Mamos atstovavimas dėl sūnaus su negalia lygių galimybių mokyti bendrojo lavinimo mokykloje. Pateikti skundai LR

Prezidentei, Švietimo ir mokslo ministerijai, Vilniaus miesto savivaldybei.

✓ Mamos atstovavimas dėl ugdymosi galimybių autizmo spektro sutrikimų turinčiam vaikui – ugdymo medžiagos pritaikymas, poilsio laiko suderinimas. Atstovavimas susitikime su Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba.

✓ Neįgaliųjų reikalų departamento prašymu suteikta teisinė pagalba 3 asmenims.

✓ Pateikti skundai Vilniaus miesto savivaldybei ir LR Seimo kontrolierių įstaigai dėl būsto privatizavimo lengvatinėmis sąlygomis.

✓ Pateiktas skundas VSDF „Dėl našlaičio pensijos skyrimo“.

✓ Pateiktas skundas Užimtumo tarnybai dėl LR Užimtumo įstatymo nuostatų taikymo. Skundas patenkintas, asmeniui darbo užmokesčio subsidija pratešta.

Svarbiausi klausimai, dėl kurių dažniausiai buvo kreiptasi teisinių konsultacijų 2018 m.

✓ Dėl LR Darbo kodekso taikymo (atleidimas, išėtinės ir kitos garantijos darbuotojams).

✓ Dėl senatvės pensijos padidinimo.

✓ Konsultacijos dėl LR Pini-ginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo nuostatų taikymo.

✓ Dėl darbingumo lygio ir specialiųjų poreikių nustatymo.

✓ Dėl „Sodros“ įstatymo pakeitimo (dėl vadinamųjų „grindų“ įvedimo).

✓ Dėl transporto išlaidų kompensacijos ir automobilio pritaikymo neįgaliesiems.

Lietuvos neįgaliųjų draugijos 2018 metais įgyvendinti projektai

1. **2018 m. Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektas:** skirtas dalinis finansavimas **133 542 Eur. Projekto įgyvendinimo laikotarpis:** 2018 m. sausio 1 d. – gruodžio 31 d.

Įgyvendinti projekto **uždaviniai:**

1. Per asociacijos veiklą, teisės aktų stebėseną atstovauti ir ginti neįgaliųjų žmonių pilietines, socialines, ekonomines teises.

2. Per aktyvų dialogą su valdžios institucijų atstovais siekti, kad Lietuvoje būtų įtvirtintos JT Neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatos ir užtikrinamas tinkamas neįgaliųjų teisių įgyvendinimas.

3. Per bendrus sveikųjų ir neįgaliųjų aktyvaus poilsio renginius skatinti žmonių su negalia integraciją, aktyvų dalyvavimą visuomenės gyvenime.

4. Skatinti neįgaliųjų vaikų ir jaunimo bendravimą, užimtumą, mažinti socialinę atskirtį, ugdyti visuomenės toleranciją.

5. Sudaryti galimybę žmonėms su negalia lavintis ir išlaisvinti savo meninius, kūrybinius gebėjimus.

6. Teikti metodinę pagalbą LND organizacijoms, taip prisidedant prie neįgaliųjų teisių (nukelta į 3 psl.)

(atkelta iš 2 psl.)

gauti kokybiškas socialinės reabilitacijos paslaugas bendruomenėje.

7. Kelti tiesiogiai su neįgaliaisiais dirbančių specialistų kvalifikaciją.

8. Skatinti neįgaliųjų savarankiškumą ir jų integraciją į visuomenę.

2. 2018 m. Šiaulių r. socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektas: skirtas dalinis finansavimas – 4 800 Eur. **Projekto įgyvendinimo laikotarpis:** 2018 m. sausio 2 d. – gruodžio 31 d.

Įgyvendinti projekto **uždaviniai:**

1. Organizuoti nuolatinio, periodinio pobūdžio asmeninio asistento (palydėjimo) paslaugas fizinę negalią turintiems asmenims pagal jų poreikius siekiant projekto tęstinumo.

2. Gerinti fizinę negalią turinčių žmonių gyvenimo kokybę didinant jų darbinį ir profesinį savarankiškumą per vykdomas projekto veiklas.

3. Diegti veiksmingus metodus ir priemones bei panaudojant informacinių technologijų galimybes skatinti neįgaliųjų mokymąsi ir integraciją į darbo rinką.

3. 2018 m. Šiaulių m. socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektas: skirtas dalinis finansavimas – 4 233 Eur. **Projekto įgyvendinimo laikotarpis:** 2018 m. sausio 1 d. – gruodžio 31 d.

Įgyvendinti projekto **uždaviniai:**

1. Organizuoti nuolatinio periodinio pobūdžio asmeninio asistento (palydėjimo) paslaugas fizinę negalią turintiems asmenims pagal jų poreikius siekiant projekto tęstinumo.

2. Gerinti fizinę negalią turinčių žmonių gyvenimo kokybę didinant jų darbinį ir profesinį savarankiškumą per vykdomas projekto veiklas.

3. Diegti veiksmingus metodus ir priemones bei panaudojant informacinių technologijų galimybes skatinti neįgaliųjų mokymąsi ir integraciją į darbo rinką.

4. „Vilties paukštė 2018“: skirtas dalinis Kultūros rėmimo fondo finansavimas – 5 000 Eur. **Projekto įgyvendinimo laikotarpis:** 2018 m. birželio 1 d. – gruodžio 21 d.

Įgyvendinti projekto **uždaviniai:**

1. 2018 m. liepos 19 d. kasmetiniame neįgaliųjų renginyje Talačkoniuose vyko konkurso „Vilties paukštė 2018“ atidarymo koncertas. Jame dalyvavo 3 geriausi „Vilties paukštė 2017“ meno kolektyvai.

2. 2018 m. rugsėjo–spalio mėnesiais buvo rengiami 6 atrankiniai koncertai, juose dalyvavo 57 neįgaliųjų draugijų meno kolektyvai iš visos Lietuvos.

3. Kiekviename koncerte buvo išrinkti 6 geriausi meno kolektyvai iš Alytaus m., Varėnos r., Švenčionių r., Pakruojo r., Šeduvos ir Birštono, kurie dalyvavo baigiamajame koncerte „Vilties paukštė 2018“, vykusia-

me lapkričio 20 d. Prienų kultūros centre.

4. Paviešinta projekto eiga ir rezultatai, užtikrintas kūrybinės iniciatyvos tęstinumas – planuojami „Vilties paukštė 2019“ renginiai.

5. Žinia iš Veprių: skirtas dalinis Kultūros rėmimo fondo finansavimas – 3 500 Eur. **Projekto įgyvendinimo laikotarpis:** 2018 m. birželio 1 d. – gruodžio 21 d.

Įgyvendinti projekto **uždaviniai:**

1) Surengta 5 dienų trukmės kūrybinė stovykla fotografams mėgėjams su negalia Veprių laisvalaikio užimtumo ir turizmo filiale.

2) Surengta fotografijų paroda Vepriuose.

3) Paviešinta projekto eiga ir rezultatai, užtikrintas kūrybinės iniciatyvos tęstinumas, paroda keliauja po kitus Lietuvos miestus.

6. Lietuvos neįgaliųjų draugijos institucinis stiprinimas: skirtas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansavimas – 41 213,85 Eur. **Projekto įgyvendinimo laikotarpis:** 2018 m. spalio 1 d. – gruodžio 31 d.

Įgyvendinti projekto **uždaviniai:**

1. Organizuoti mokymai LND asocijuotiems nariams apie papildomo finansavimo galimybes Vilniuje ir Kaune.

2. Išleista 1 000 informacinių bukletų apie 10 LND asocijuotų narių teikiamas socialinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems bendruomenėje – padidinta informacijos apie paslaugas ir jų pobūdį sklaida, plečiamas paslaugų gavėjų ratas.

3. Surinkta ir susisteminta informacija apie 64 LND asocijuotų narių teikiamas nuolatinio pobūdžio viešąsias paslaugas – parengta ir apibendrinta informacija apie LND asocijuotų narių vykdomas nuolatinio pobūdžio veiklas teikiant socialinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems bendruomenėje.

4. Sukurtas interaktyvus žemėlapis su informacija apie LND narius ir jų teikiamas viešąsias paslaugas – žemėlapi galima rasti nuorodoje <http://draugija.lt/apie/lnd-nariai>.

5. Sukurta metodika viešojo sektoriaus bei verslo organizacijoms, kaip dirbti su negalią turinčiais klientais ir jų šeimos nariais, kurios pagrindu LND organizuos mokymus „Pažink negalią“ įvairioms organizacijoms.

Iš viso per 2018 m. įgyvendintus projektus gauta papildomo finansavimo: 192 288,85 Eur.

Lietuvos neįgaliųjų draugijos 2018 m. vykdyti projektai, kurių įgyvendinimas dar nepasibaigęs

1. Karjeros galimybių plėtra neįgaliesiems: skirtas dalinis ES fondų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto finansavimas – 272 031,40 Eur. **Projekto įgyvendinimo laikotarpis:** 2018 m. balandžio 3 d. – 2022 m. balandžio 3 d.

Daugiau informacijos apie projektą ir jo vykdymo eigą bei pasiektus tarpinius rezultatus: www.karjeratau.lt

Nuo projekto įgyvendinimo pradžios 2018 m. įsisavinta lėšų: 51 490,28 Eur.

Lietuvos neįgaliųjų draugijos 2018 m. parengti projektai, kurių įgyvendinimas bus pradėtas 2019 m.:

1. „Vilties paukštė 2019“: skirtas dalinis Kultūros rėmimo fondo finansavimas – 5 300 Eur. **Projekto įgyvendinimo laikotarpis:** 2019 m. birželio 3 d. – gruodžio 7 d.

Projekto **uždaviniai:**

1. Organizuoti konkurso „Vilties paukštė 2019“ atidarymo koncertą Talačkoniuose.

2. Suformuoti atrankinių koncertų ir baigiamojo renginio kolektyvų vertinimo komisijas.

3. Organizuoti ne mažiau kaip 5 atrankinius koncertus skirtingose Lietuvos vietose.

4. Organizuoti baigiamąjį koncertą Vilniuje.

5. Viešinti projekto eigą ir rezultatus numatytais informacijos sklaidos priemonėmis.

Iš viso per 2018 m. parengtus ir 2019 m. prasidėsičius projektus gauta papildomo finansavimo: 5 300 eur.

Lietuvos neįgaliųjų draugijos 2018 m. parengti, bet finansavimo negavę projektai:

1. Maištas prieš taisykles: prašomos Kultūros rėmimo fondo lėšos – 5 000 Eur.

Projekto **tikslas** – organizuojant socialinę akciją – kūrybines gatvės meno dirbtuves, įtraukti neįgalų jaunimą į tęstinę kultūrinę veiklą, skatinti kultūrinės ir socialinės aplinkos sanglaudą.

2. Fotografų su negalia kūrybinė stovykla „Fotografijos alternatyvos“: prašomos Kultūros rėmimo fondo lėšos – 3 900 Eur.

Projekto **tikslas** – organizuojant kūrybinę fotografų su negalia stovyklą atskleisti ir ugdyti asmenų su negalia kūrybinį potencialą aktyviai įsitraukiant ir prasmingai dalyvaujant kultūroje.

Pakoreguota projekto finansavimo paraiška pateikta iš naujo 2019 m. Rezultatų laukiama šių metų gegužės mėn.

3. Neįgalių literatų kūrybinė stovykla „Amžini lietuvių qžuolai“: prašomos Kultūros rėmimo fondo lėšos – 3 800 Eur.

Projekto **tikslas** – organizuojant kūrybinę neįgalių literatų stovyklą atskleisti ir ugdyti asmenų su negalia kūrybinį potencialą aktyviai įsitraukiant ir prasmingai dalyvaujant kultūros veikloje.

4. Moterų su negalia kūrybinė stovykla „Mano vidinis pasaulis“: prašomos Kultūros rėmimo fondo lėšos – 3 900 Eur.

Projekto **tikslas** – organizuojant kūrybinę moterų su negalia dailės stovyklą „Mano vidinis pasaulis“ atskleisti ir ugdyti asmenų su negalia kūrybinį

potencialą aktyviai įsitraukiant ir prasmingai dalyvaujant kultūros veikloje.

5. I also have the right to learn (liet. Ir aš turiu teisę mokytis): prašomos JAV ambasados Lietuvoje lėšos – 7 760 JAV dolerių.

Projekto **tikslas** – didinti socialinę įtrauktį Lietuvos mokyklose, ypatingą dėmesį skiriant įtraukiamam vaikų su negalia ugdymui.

6. #SveikataVisiems: prašomos Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšos – 40 000 Eur.

Projekto **tikslas** – padidinti fizinę negalią turinčių asmenų ir jų artimųjų fizinį aktyvumą, paskatinti juos aktyviai ir sveikai leisti laisvalaikį, formuoti sveikos gyvensenos įgūdžius, pagerinti neįgaliųjų ir jų šeimos narių psichoemocinę sveikatą, tuo pačiu mažinant neįgaliųjų socialinę atskirtį, informuojant visuomenę apie neįgaliųjų turimą potencialą ir galimybes, kviečiant sveikuosius bendruomenės narius prisijungti prie sveikos gyvensenos iniciatyvų.

7. Lietuvos neįgaliųjų draugijos institucinis stiprinimas: prašomos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos lėšos – 48 180 Eur.

Ilgalaikis projekto **tikslas:** Lietuvos neįgaliųjų draugijos institucinis stiprinimas.

Trumpalaikiai projekto **tiks- lai:**

1. Padidinti LND asocijuotų narių kompetencijas viešųjų paslaugų teikimo bei savanoriškos veiklos kokybės gerinimo srityse.

2. Sustiprinti LND ir jos narių teikiamas viešąsias paslaugas ir pagerinti jų kokybę.

3. Pagerinti savanoriškos veiklos organizavimo kokybę LND.

4. Plėtoti socialinį verslą LND.

5. Stiprinti LND tarpsektorinio bendradarbiavimo mechanizmus.

6. Stiprinti LND ir jos asocijuotų narių gebėjimus, reikalingus lygiaverčiai dalyvauti priimant viešojo valdymo sprendimus.

2018 m. LND laimėti viešieji pirkimai ir atlikti tyrimai įgyvendinant priemonę „Vykdyti JT neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo stebėseną“:

- Neįgaliųjų moterų padėties analizė įvertinant Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatų įgyvendinimo efektyvumą Lietuvoje;

- Neįgaliųjų individualių specialiųjų poreikių tenkinimo tyrimas, įvertinant Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatų įgyvendinimo efektyvumą Lietuvoje.

Jelena IVANČENKO
LND pirmininkė

Ataskaitą skaitykite
ir internete

www.biciulyste.lt

Vilkaviškio r.:

Veiklos pačiame įkarštyje

Parodoje.

□ **Vilkaviškio krašto neįgaliųjų draugijos narė Valė Jakštienė „Bičiulystei“ rašo apie Gražiškių padalinio veiklas.**

Vilkaviškio krašto neįgaliųjų draugijoje yra keletas veiklos klubų. Mūsų padalinyje veikia Gražiškėčių užimtumo klubas.

Mes, Gražiškių padalinio nariai džiaugiamės, kad galime burtis, dalyvauti veiklose, projektuose, gauti vienkovių ar kitokių paslaugų. Už tai esame dėkingi mūsų draugijos pirmininkei Valei Masiliūnienei, seniūnei Romutei Didvalienei, savivaldybės Socialinės paramos skyriaus vedėjai Simonai Bikaitei, klebonui, bendruomenės pirmininkei. Dalyvaujame vykdomuose 2019 m. neįgaliųjų socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą, 2018 m. socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektuose. Mūsų padalinio vadovė Regina Jurgelaitytė glaudžiai bendradarbiauja su seniūnijos darbuotojomis, Gražiškių bendruomene.

Padalinyje turime nemažai įrangos, priemonių veikloms vykdyti. Neįgalieji skatinami aktyviau dalyvauti bendruomenės gyvenime. Kartu su bendruomenės pirmininke organizuojami įvairioms progoms skirti renginiai. Rengiami seminarai, mokymai, renkamės į savipagalbos grupes, susitikimus sveikatos temomis, mokomės, kaip pasigaminti sveiką maistą iš ekologiškų produktų, užaugintų pačių daržuose. Bendruomenė mums padovanojo siuvimo mašiną, tad siuvame prijuostes mokyklos virėjoms, kepuraites, krepšelius „Maisto banko“ akcijos maisto paketams dalinti. Velykoms marginome margučius. Turime laiko ir pasportuoti, paminti dviračių, pasimatuoti kraujospūdį.

Labai džiugu, kad mūsų draugija nesenai iš Neįgaliųjų reikalų departamento gavo automobilį. Juo važiuojame į gydymo įstaigas, į draugijos įveiklas. Mūsų padalinį nuo miesto skiria daugiau nei 20 km. Visuomeniniu transportu nelabai gali nuvažiuoti. Turime galimybę nuvykti į kitų rajonų draugijas, pasisemti minčių, idėjų. O draugijos autobusus pritaikytas mums, neįgaliesiems. Balandžio pabaigoje vykome į Druskininkus. Susipažinome su Druskininkų savivaldybės neįgaliųjų draugijos, neįgalaus jaunimo dienos centro veiklomis. Pasigrožėjome narcizų jūra. Kilo me keltuvu, pabuvojome ledo arenoje, vandens parke, nuvykome į muziejų.

Daktaras Aiskauda

Medicinos mitai, kuriuos būtina pamiršti

Mitas: mėnulio pilnatis daro įtaką žmonių elgesiui

Tai vienas iš seniausių ir atkakliausių mitų. Kai kurie astrologai ir panašių pseudomokslų atstovai kartais bando įtikinti visuomenę, kad per mėnulio pilnatį įvykdoma daugiau nusikaltimų. Deja, ligi šiol nėra nė vieno mokslinio įrodymo, nė vieno tyrimo, kurie būtų patvirtinę tokią hipotezę.

Įdomumo dėlei priminsime, kad kur kas didesnę įtaką nusikalstamumui ir kai kurių asmenų psichinei būklei daro sezonškumas, taip pat poilsio ir švenčių dienos. Taip pat nėra įrodymų, kad per mėnulio pilnatį suaktyvėtų žmogaus nervinė ir smegenų veikla.

Mitas: vieny žmonių labiau išvystytas kairysis, kitų – dešinysis smegenų pusrutulis

Teorija apie tai, kad dėl kurios nors smegenų dalies dominavimo priklauso matematiniai ar kūrybiniai gabumai, šiuolaikinių mokslininkų nuomone, neturi jokio pagrindo. Žmogus geriausiai atlieka kokius nors veiksmus, kai panaudoja savo smegenis visa apimtimi. Ne išimtis netgi tie atvejai, kai koks nors veiksmas paprastai būna susijęs su atitinkama smegenų sritimi.

Mitas: mes panaudojame ne daugiau kaip 10 % smegenų galimybių

Mokslas įrodė, kad vykstant mąstymo procesams smegenys darbuojasi visu 100 procentų. Daugkartiniais tyrimais nustatyta, kad smegenys savo veiklai sunaudoja apie 20 % mūsų kūne esančio deguonies ir gliukozės.

Įdomu tai, kad mūsų smegenys būna nuolat aktyvios. Apdorojant gautą informaciją kažkurios smegenų zonos būna aktyvios labiau, kažkurios – mažiau. Tai priklauso nuo gaunamos informacijos rūšies (garsai, kvapai, regimi daiktai ir t. t.). Beje, buvo netgi atliekami tyrimai, skirti surasti tiems „nedirbantiems“

90 %, tačiau pasirodė, kad tai tik mitas.

Mitas: vyrus dažniau trenkia žaibas dėl hormono testosterono

Tyrimais, kuriuos atliko JAV Nacionalinė orų tarnyba, nustatyta, kad šis pusiau mistinis tvirtinimas neturi jokio mokslinio pagrindo. Taigi žaibai į vyrus trenkia dažniausiai dėl to, kad jie audros metu elgiasi neapdairiai. Na, o moterys iš baimės nuo stichijos slepiasi nuošalesnėse vietose arba išsilaksto po namus.

Mitas: vaikai tampa hiperaktyvūs dėl cukraus vartojimo

Jokie moksliniai tyrimai nepatvirtino, kad dėl vaikų hiperaktyvumo kaltas cukrus. Beje, cukrus ir kiti saldumynai kelia rimtą pavojų dėl dantų ligų, nutukimo bei kitų blogybių. Apie vaikų hiperaktyvumą (taip pat egzistuoja ir suaugusiųjų hiperaktyvumas) pradėta kalbėti tik XX a. šeštajame dešimtmetyje. Tuomet ši liguista būseną buvo paaiškinta kaip minimalūs smegenų funkcijų sutrikimai.

Po 20 metų pernelyg didelį judėjimo aktyvumą pradėta priskirti savarankiškai ligai.

Kai vaikas hiperaktyvus, atsiranda dėmesio koncentracijos, atminties ir mokymosi problemų. Tokio vaiko smegenys sunkiai apdoroja informaciją, išorinius ir vidinius stimulus. Hiperaktyvūs vaikai būna impulsyvūs, jie negali būti dėmesingi ilgesnį laiką, kontroliuoti savo veiksmų, išsėdėti visą pamokai skirtą laiką.

Šios ligos pirmieji požymiai paprastai pasireiškia vaikams sulaukus 2–3 metų. Deja, tėvai

į gydytojus dažniausiai kreipiasi tik tuomet, kai vaikas pradeda lankyti mokyklą ir prasideda mokymosi problemos.

Hiperaktyvumą provokaujantys faktoriai nesiejami nei su cukrumi, nei su kitais maisto produktais, o veikiau su būsimos motinos sunkiomis darbo sąlygomis, žalingais įpročiais, nėštumo komplikacijomis.

Mitas: morkos padeda išvengti vištakumo

Morkose esantys vitaminai ir kitos sveikatai naudingos medžiagos gali šiek tiek pagerinti regą, tačiau nedaro poveikio vištakumui (regėjimo sutrikimui, kai prastai matoma arba visai nematoma prieblandoje ir naktį).

Mitas: regėjimą gerina dažnai valgomas mėlynės

Šio mito pagrindu gaminama daug maisto papildų, kurių gamintojai žada, kad juos vartojant pastebimai pagerės regėjimas. Žinoma, mėlynėse yra daugybė biologiškai aktyvių medžiagų, kurių, beje, nestokoja ir kitos uogos, vaisiai bei daržovės. Antai mėlynėse yra pigmentų antocianų, kurie gerina akių tinklainės kraujotaką. Tai gera priemonė akių ligų profilaktikai, kaip ir, pavyzdžiui, vyšnios ar vynuogės. Taigi mėlynės regėjimo tiek, kiek iš jų tikimasi, nepagerins.

Beje, akims labai naudingas liuteinas (pigmentas, padedantis augalams ir gyvūnams kvėpuoti bei augti), kurio turi žalumynai ir žalios spalvos daržovės. Tik bėda ta, kad norint kasdien gauti iš tų produktų reikiamą dozę liuteino, tų žaliųjų gėrybių reiktų suvalgyti labai daug.

Pastaba: Per II Pasaulinį ka-

lą Anglijos lakūnams, vykdytiems naktinius skrydžius, būdavo duodama mėlynių džemo, kad pagėtų regėjimas; tikėjimas mėlynių galia kurį laiką egzistavo ir pasibaigus karui, tačiau vėliau, įvairiose šalyse atlikus išsamius tyrimus, pasirodė, kad tai tik mitas.

Mitas: akli žmonės turi ekstrazensams būdingų savybių

Dauguma normaliai matančių žmonių nekreipia dėmesio į kitus jutimo organus. Aklieji priversti vystyti kitų pojūčių galimybes (pvz., klausą), kad galėtų kompensuoti prarastą regėjimą. Tai jokių būdu nepavadinasi ekstrazensu pojūčiais, tai viso labo tik atkaklus darbas ir praktika.

Mitas: pertekliniai kilogramai – signalas apie sveikatos problemas

Perteklinis svoris nereiškia, kad žmogus yra ligonis. Tyrimais nustatyta, jog mirtingumo rodikliai tarp stambių žmonių, kurie reguliariai sportavo, buvo 2 kartus žemesni, negu žmonių, turėjusių normalų svorį, tačiau ignoravusių fizinę kultūrą.

Mitas: šviežiose vaisiuose ir daržovėse yra daugiau maistinių medžiagų negu šaldytuose

Šaldyti vaisiai ir daržovės turi tiek pat naudingų savybių, kaip ir švieži. Esmė – kad šie produktai šaldomi iš karto, tik surinkus derlių, kai maistinė žalumynų vertė būna pati aukščiausia. Kai kurie šaldyti produktai, pvz., kukurūzai, mėlynės ir ankštinės pupelės netgi nurungia (pagal vitaminų kiekį) šviežias gamtos dovanas.

Bet kuriuo atveju šaldyti vaisiai ir daržovės duos mūsų organizmui daugiau naudos, negu ta šviežia produkcija, kuri pragulėjo parą ar dvi sandėlyje ar parduotuvėje veikiamą šilumos ir kitokių faktorių. Nuėmus šviežių žaliųjų žirnelių derlių, po 24–48 val. netenkama apie 50 % vitamino C.

Mitas: žaizdeles, įdrėskimus,

nuotrynas būtina plauti vandenilio peroksidu

Nuo seno manoma, kad 3 % vandenilio peroksido (H₂O₂) tirpalas puikiai dezinfekuoja ir pagreitina gijimą. Deja, iš tikrųjų šis tirpalas (kaip ir jodas) žaizdelėms ir panašioms odos defektams apdoroti beveik nenaudingas. Mat daugelis mikroorganizmų turi fermentų, kurie labai greitai „išjungia“ H₂O₂ poveikį, todėl bakterijų mažėjimas pasireiškia tik apgailėtina trumpą laiką. Beje, visiškai atsisakyti vandenilio peroksido neverta, nes jis tinka mechaniškai valyti odos sužalojimus.

Mitas: nuo persalimo simptomų padeda kojų vonelė su garstyčiomis

Nėra mokslinių įrodymų, kad ši liaudies medicinos priemonė gali pagelbėti ligoniui. Teoriškai tokia procedūra gali būti netgi žalinga. Mat pradžioje ligonis stipriai sušildo kojas, po to staigiai atšaldo, o tai jokių būdu nepadeda pasveikti.

Mitas: česnakas – pati efektyviausia gripo profilaktikos priemonė

Palyginti seniai žinoma, kad gripo profilaktikai česnakas yra labai silpna priemonė. Nors šios daržovės fitoaleksinai daro poveikį kai kuriems virusams, tačiau tai vyksta apgailėtina trumpą laiką. Antra vertus, jei česnakas vartojamas ilgą laiką ir dar didelėmis dozėmis, galima susilaukti skrandžio ir žarnyno trakto problemų.

Paaiškinimas: fitoaleksinai – augalų imuninės sistemos junginiai, saugantys augalus nuo kenkėjų, žolėdžių gyvūnų ir kitų augalų kenkėjų.

Mitas: prie sumuštos vietos reikia pridėti ką nors šalto

Esant stipriam sumušimui tokia priemonė nepadės (sporto medicinoje šiam tikslui naudojamos efektyvios šaldančios priemonės). Papildomas šaltis gali būti tas faktorius, kuris ne palengvina, o netgi apsunkina traumą.

Romualdas OGINSKAS

Tolerancijos link

Norėčiau pasidalinti su jumis, skaitytojai, mintimis apie situaciją, kai sveikieji nusprendžia už mus, pacientus, ko mums reikia ir ko ne.

Neseniai man atliko širdies vožtuvo protezavimą, operacija vyko su nenumatytais trukdžiais, bet toks jau žmogaus organizmas – kartais jis medikams iškrečia pokštą. Esu dėkinga Vilniaus Santaros klinikų I kardiologijos skyriui, mane operavusiam kardiologui. Tačiau aš ne apie tai.

Vilniaus Universiteto ligoninės Santaros klinikų Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos centro IV stacionarinės reabilitacijos skyrius (buvusi Valkininkų sanatorija) įsikūręs gražiam Dzūkijos pušyne, kelio Vilnius–Druskininkai 60-me kilometre. Pacientui, kuris norėtų gauti purvo vonių ar vandens procedūrų, čia tikrai nėra ką veikti – viso šito nerasime. Tačiau

po kardiochirurgų įsikišimo, kai prieš savaitę buvo atidaryta krūtinės ląsta ir judi tartum zombis, o skausmas trukdo žiūrėti į save kaip į žmogų, pasitempti, tada esi dėkingas likimui, kad tu ne prestižinėse Druskininkų ar Birštono sanatorijose. Patikėkit, teko man ir jose pabuvoti, tik tuomet buvau gyvybinga, man reikėjo vandens procedūrų. Bet dabar, kai megztinį gali užsimesti tik padedant palatos draugei, šis reabilitacijos skyrius labai tinkamas. Ir kai girdi personalą kalbant, kad svarstoma jį uždaryti, skaudą širdį. Tiesa, Vilniuje yra naujas reabilitacijos skyrius, tačiau atvažiavusiems iš rajonų, čia trūksta oro. Vietiniai gyventojai gal pripratę prie automobilių išmetamųjų dujų tvaiko. Bet

mums, širdininkams, reikia gryno oro. Reabilitacijos skyrių Valkininkuose supa daug medinių skulptūrų, pastatą ir ten esančius ligonius saugo medinis angelas, kuris vakare būna apšviestas prožektorių. Ligoniams po sudėtingų operacijų reikia ramybės ir atgaivos sielai – tai galima rasti koplytėlėje. Aš čia ėjau kiekvieną dieną ir skaičiau medžio tošyje išskaptuotus Dešimt Dievo įsakymų. Jie mane ramino – atgavau pusiausvyrą. Mes čia visi lyg viena šeima – visi užsiūtomis krūtinėmis, o plaukai sušukuoti kaip pakliuvo, nes sunku pakelti rankas. Čia teikiamos ne tik medicininės procedūros, bet ir psichologo pagalba. O skyriaus vedėjo pamokymai, kaip gyventi toliau, verti milijono. Atvažiuoja ir gydytoja iš Vilniaus, kuri mus globos vėliau. Ji per savo budėjimą aplanko kiekvieną

Palikite galimybę pasirinkti

ligonį ir taip pat paaiškina, ko reikia vengti, o ką daryti būtina. Ar tokių pamokymų gautume kitose sanatorijose, nežinau. Kiek man teko naudotis jų paslaugomis, paprastai pačią pirmą dieną surašo, kokių paslaugų tau reikia, ir tiek gydytoją tematai. Valakampiuose kiekvieną rytą – vizitacijos, kraujospūdžio matavimas, kraujo ėmimas, mankšta. Kartu vaikščiojame lauke – žingsniuojame vienas kitam padėdami ir džiaugiamės už kiekvieno nueitą kilometrą.

Taip norisi, kad išgirstų tie ponai, kuriems atrodo, kad čia viskas pasenę, per mažai paslaugų ir reikia šį centrą uždaryti. Mielieji ponai, po operacijų, kai reikia atverti krūtinės ląstą, tokių reabilitacijos centrų, kaip Valkininkuose, labai reikia. Šioje gydymo įstaigoje yra viskas, ko reikia šiuolaikinei kraujotakos

ligomis sergančių pacientų reabilitacijai. Dauguma pacientų – po įvairių širdies operacijų. Taip pat gydomi pacientai po miokardo infarkto, po širdies vainikinių arterijų angioplastikos, po kai kurių periferinių arterijų rekonstrukcinių operacijų, po dirbtinio širdies ritmo reguliatoriaus (elektrokardiostimuliatoriaus) implantavimo, sergantys kai kuriomis krūtinės anginos formomis, širdies vožtuvų ydomis ir kitomis kraujotakos sistemos ligomis.

Čia gydėsi Vytautas Landsbergis ir buvęs Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus. Gal šie žmonės galėtų ponams padėti apsispręsti dėl Vilniaus Universiteto ligoninės Santariškių klinikų Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos centro IV stacionarinės reabilitacijos skyriaus likimo.

Vilija VILKELIENĖ

Rinkimuose mažėja kliūčių neįgaliesiems išreikšti pilietinę valią

(atkelta iš 1 psl.)

tiesiog per rožyną ir tik tada patenki vidun, – sako Irena. – Vidų patvarkė, bet apie privažiavimą nepagalvojo. Gaila, kad nepasiklausia mūsų nuomonės.“

Rinkimų apylinkių pritaikymu Visagine domėjęs Modestas Baltakis situacija taip pat nebuvo visiškai patenkintas. VRK interneto puslapis nurodo, kad iš 16 Visagine esančių rinkimų apylinkių neįgaliesiems pritaikytos 6. M. Baltakis patikrino 12 apylinkių ir rado, kad neįgalieji gali savarankiškai balsuoti dar vienoje, neįgaliojo ženkle neturinčioje apylinkėje. Tiesa, 2 iš pažymėtųjų – Draugystės (Vilties g. 1) ir Aukšinio gaidelio (Tarybų g. 9), pasak Modesto, visai nepritaikytos. Kai daugybė laiptų pasitinkančios Vilties gatvėje esančios apylinkės rinkimų komisijos pasiteiravo, kodėl neįgaliojo ženkliuku pažymėta balsavimo vieta nepritaikyta negali turintiems žmonėms, išgirdo keistoką atsakymą: liepė užsidėti ženkliuką – užsidėjom. Todėl turbūt nereikia stebėtis, kad net apie 140 šiai apylinki priklausančių žmonių balsavo namuose.

„Norint patekti į Tarybų g.9 įsikūrusią rinkimų apylinkės teritoriją, galima rasti šiokių tokių šalia laiptų esančius nuolydžius, tačiau jie neatitinka jokių reikalavimų: be turėklų, ištrupėjusiu paviršiumi, – pasakoja M. Baltakis, – O prie įėjimo į pastatą ir tokių nėra.“ Beje, regėjimo negalią turintiems rinkėjams šios apylinkės komisija tegalėjo pasiūlyti tik padidinamąjį stiklą, o specialiai šiems rin-

kimams pagamintų įmaučiu su Brailio raštu neturėjo.

M. Baltakis pasakoja, kad norint rasti neįgaliesiems pritaikytą įvažiavimą ne vienoje apylinkėje teko apeiti visą pastatą, nes nukreipiamųjų ženklų ar rodyklių nebuvo. Geriausią įspūdį jam paliko Vilties šaltinio rinkimų apylinkė – joje pritaikytos ir prieigos, ir patekimas į patalpas, ir balsavimo kabinas, taip pat pasirūpinta regos negalią turinčiais rinkėjais. „Taip būna, kai rinkimų apylinkės įsikuria visiems prieinamose patalpose – šiuo atveju tai buvo Visagino specialiojo ugdymo ir socializacijos centras „Vilties šaltinis“, – geruoju pavyzdžiu pasidalijo Modestas.

Gestų kalbos vertėjai įgalino klausos negalią turinčius rinkėjus

Daugiausiai priekaištų dėl nepakankamo rinkimų apylinkių prieinamumo išsakė judėjimo negalią turintys rinkėjai. Kitų negalių – klausos, regos – atstovų atsiliepimai ištis pozityvūs. Lietuvos kurčiųjų draugijos (LKD) prezidentas Kęstutis Vaišnora spaudos konferencijoje pasidžiaugė, kad LKD, bendradarbiaudama su VRK, pirmą kartą pasiekė, jog rinkimams skirtos spaudos konferencijos būtų verčiamos į gestų kalbą. Dar vienas labai svarbus dalykas, klausos negalią turintiems rinkėjams padėjęs daugiau sužinoti apie rinkimuose dalyvaujančius kandidatus, – debatų vertimai į gestų kalbą. Tiesiogiai versti debatus – didelis iššūkis, todėl K. Vaišno-

Taip Visagino neįgaliosius pasitinka jiems „pritaikyta“ Tarybų g. 9 įsikūrusi rinkimų apylinkė.

Modesto Baltakio nuotr.

ra džiaugėsi, jog VRK susitarė su Lietuvos televizija, kad kurtieji galėtų gauti informaciją jiems suprantama kalba.

LKD prezidentas atkreipė dėmesį, kad pirmą kartą istorijoje kurtieji sekmadienį, rinkimų dieną, kai paprastai gestų kalbos vertėjų centrai nedirba, turėjo galimybę pasinaudoti nuotolinio vertimo paslaugomis – per „Skype“ programą galėjo kreiptis į vertėjus ir gauti reikiamą informaciją. Kauno, Panevėžio ir Šiaulių gestų kalbos vertėjų centrai savanoriškai sutiko teikti paslaugą nuotoliniu būdu. Ją išbandė ir pats K. Vaišnora. Pasak jo, buvo komisijos narių, kurie nušėbo, bet buvo ir tokių, kurie žinojo apie tokį dalyką.

„Tikimės ir toliau kartu dirbti ir pasiekti gerų rezultatų“, – VRK surengtoje spaudos konfe-

rencijoje sakė K. Vaišnora, pažadėjęs pagalbą rengiant mokymus komisijų nariams.

Pirmą kartą rinkimuose pasijuto oriai

Regėjimo negalią turinčių rinkėjų situaciją apžvelgęs LASS atstovas Vytautas Gendvilas ir pats yra daug nuveikęs, kad šie žmonės turėtų lygias galimybes išreikšti savo pilietinę valią. Jam padedant Brailio raštu išleistas informacinis leidinys, kuriame pateikta pagrindinė informacija apie rinkimus. Vytautas prisidėjo ir prie prieš prezidento rinkimus bei referendumus pirmą kartą sukurtų specialių įmaučiu kūrimo, į kurias įdėjus biuletenius, regėjimo negalią turintys žmonės galėjo savarankiškai išreikšti savo valią.

Susisiekęs su keletu kolegų

Vytautas pasiteiravo, kaip jie įvertino šią naują. „Gražiausių žodžių išgirdau iš Panevėžio. Rinkimuose dalyvavęs Arvydas Markevičius sakė, kad jam gyvenime atsirado daugiau spalvų. O Vilniuje balsavęs Leonas Kirkilovskis sakė, kad pirmą kartą rinkimuose jis pasijuto oriai“, – išgirstais įspūdžiais spaudos konferencijoje pasidalijo V. Gendvilas.

LASS atstovė R. Balčikonienė neslėpė, kad būta ir vienos kitos situacijos, kai visas pastangas nustelbė vis dar pasitaikantis netinkamas požiūris, arba vadinasis žmogiškasis faktorius. Štai vienoje apylinkėje paprašęs biuletenio su Brailio rašto įmaute žmogus išgirdo atsakymą, kad šioje apylinkėje esą nėra neregijų, todėl komisija tokių biuletenių nė nepaėmė. Kitoje apylinkėje Brailio rašto nemokančiam žmogui apskritai atsisakyta leisti balsuoti. Pasak R. Balčikonienės, rinkimų komisija pamiršo, kad rinkiminės nuostatos, jog regėjimo negalią turintis žmogus gali balsuoti su kitu asmeniu, kuriuo pasitiki, niekas nepanaikino.

R. Balčikonienė atkreipė dėmesį, kad Lietuvos negalios organizacijų forumas pirmą kartą stebėjo šiuos rinkimus visų negalių požiūriu, rinko informaciją. Pasak jos, tyrimas bus tęsiamas ir toliau – liko dar vieni rinkimai, o paskui bus apibendrinta visa gauta informacija, rengiamos rekomendacijos, kad kituose rinkimuose visi negalią turintys žmonės galėtų laisvai išreikšti savo pilietinę valią.

Aldona MILIEŠKIENĖ

(atkelta iš 1 psl.)

nuvėš greitosios pagalbos automobilis. Pasak V. Židonienės, projektas vykdomas ES lėšomis, todėl pacientams už pagalbą, kurią suteikia į namus atvykęs gydytojas odontologas, mokėti nieko nereikia. Nekainuoja nei vaistai, nei gydymo ar nuskausminimo priemonės. Susimokėti gali tekti tik tuo atveju, jei gydytojas išrašys receptą papildomiems vaistams – antibiotikams, nuskausminamiesiems, kurių prireiktų kilus komplikacijų.

Paslauga reikalinga

Naujininkų poliklinikos direktorės teigimu, mintis, kad tokia paslauga reikalinga, kilo daug anksčiau, tačiau kol buvo gautas finansavimas jai įgyvendinti, pradėjo bene 4 metai. Kai projektą rengusi VU Žalgirio klinika pakvietė Naujininkų polikliniką būti partneriais, V. Židonienė sako ilgai nedvejoti.

„Mūsų rajonas yra senas, pagyvenę pacientai sudaro didžiąją daugumą, turime daug priemonių poliklinikos prisirašiusių neįgalių asmenų, todėl mielai prisidėjome prie šio projekto kaip partneriai, kad galėtume padėti pirmiausiai savo pacientams, o taip pat ir kitiems Vilniaus miesto bei rajono gyventojams“, – dalijasi mintimis Naujininkų poliklinikos direktorė.

Odontologijos paslaugas namuose sunkią negalią turintiems Vilniaus miesto ir rajono gyventojams šiuo metu teikia Naujininkų poliklinika.

Jos teigimu, iš 25 tūkstančių poliklinikos pacientų apie 150 nustatytas nuolatinis slaugos poreikis. Sudaromos sutartys ir su kitomis Vilniaus miesto poliklinikomis. Jau birželį planuojama vykti pas sunkią negalią turinčius žmones, prisirašiusius prie Lazdynų poliklinikos. Netrukus tokias pat paslaugas turėtų pradėti teikti ir Vilniaus rajono centrinė poliklinika. Jie labiau koncentruosis į rajono gyventojus.

Kviečiami registruotis

Norint gauti odontologines paslaugas namuose būtina registruotis iš anksto – ūmiai suskaudus dantį gydytojas negalės atvykti, nebent pavyktų perkelti kito paciento laiką. Pasak direk-

torės, jei nebus prisiregistravusių dantis taisyti pacientų, sunkią negalią turintys asmenys gali sulaukti skambučio – jie bus informuoti apie teikiamą paslaugą ir pakviesti ją pasinaudoti.

„Finansavimas skirtas 400 pacientų aptarnauti, kol kas prisiregistravę 135, todėl kviečiame visus susidomėjusius registruotis. Stengiamės, kad visame Vilniuje pacientai žinotų apie šią paslaugą ir ją pasinaudotų“, – sako V. Židonienė.

Projekto pradžia gana sklandi – pasak projekto vadovės Inos Kalvaitienės, žmonės dėkoja už suteiktą pagalbą. Buvo atvejų, kai gydytoją kvietė dar kartą dėl kilusių komplikacijų – skausmo ar kraujavimo po danties rovi-

Odontologijos paslaugos – jau ir namuose

mo. Gydytojas nuvažiavo, išrašė nuskausminamųjų ar antibiotikų ir problema išsisprendė. V. Židonienė perspėja dantis taisyti susiruošusius žmones bent keletą parų prieš odontologines operacijas nevertoti kraują skystinančių vaistų, nes gali būti sunku sustabdyti kraujavimą.

Projektas tęsis 13 mėnesių. Jei pasirodys, kad žmonėms tokios paslaugos labai reikia, šis projektas gali būti ir pratęstas. Pasak direktorės, siūloma į projektą įtraukti ir asmenis, kuriems nustatytas nuolatinis priežiūros (pagalbos) poreikis, jei paaiškėtų, kad jiems ši paslauga irgi reikalinga. Taip pat ateityje galima būtų atlikti kai kuriuos protezavimo darbus.

Odontologo paslaugos namuose nėra reglamentuotos įstatymais

Sveikatos apsaugos ministerijos Europos Sąjungos paramos skyriaus specialistės Alminos Blažienės teigimu, įgyvendinant ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamą priemonę „Sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo gerinimas neįgaliesiems“ viena iš remiamų veiklų yra bandomojo projekto, kuriuo numatoma gerinti odonto-

loginės priežiūros paslaugas neįgaliesiems, įgyvendinimas. Tai yra – odontologinės priežiūros paslaugų organizavimo ir teikimo neįgaliesiems modelio išbandymas pagal pasirinktus kriterijus ir jo sukūrimas.

Šiuo metu pirminių ambulatorinių odontologinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų pacientų namuose Lietuvoje niekas neteikia ir nėra teisės akto, reglamentuojančio jų teikimą, todėl yra poreikis įgyvendinti tokio pobūdžio bandomąjį projektą. Numatoma jo vertė – apie 954 tūkst. eurų.

Baigus įgyvendinti bandomąjį projektą bus įvertinti jo rezultatai ir, atsižvelgiant į juos, bus teikiamos rekomendacijos dėl odontologinės priežiūros paslaugų neįgaliesiems organizavimo.

Visi susidomėję Vilniaus miesto ir rajono gyventojai, kuriems nustatytas nuolatinis slaugos poreikis (SP1) ar jų globėjai odontologinėms paslaugoms namuose gali registruotis telefonu +370 697 63316. Artimiausiu metu paslaugas pradės teikti ir VŠĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika.

Aurelija BABINSKIENĖ

Autorės nuotr.

6.00 Lietuvos Respublikos himnas. PIRMADIENIS – PENKTADIENIS: 6.05, 6.37, 7.10, 7.40, 8.07, 8.40, 09.10 – Labas rytas, Lietuva. 6.30, 8.00, 9.00 – žinios, orai. 7.00, 7.30, 8.30 – žinios, orai, sportas.

Pirmadienis, gegužės 20 d.

09:20 Senis. N-7. 250 s. 10:25 Aukštuomenės daktaras 6. N-7. 6/13 s. 11:05 Aukštuomenės daktaras 7. N-7. 7/1 s. 12:00 Beatos virtuvė. (subtitruota, kart.). 13:00 Klausite daktaro. 13:58 Loterija „Keno Loto“. 14:00 Žinios. Sportas. Orai. 14:15 Laba diena, Lietuva. 15:00 Žinios. Orai. 15:10 Laba diena, Lietuva. 16:00 Žinios. Sportas. Orai. 16:15 Laba diena, Lietuva. 16:40 Premjera. Ponių rojus. N-7. 70 s. 17:30 Žinios. Sportas. Orai (su vertimu į gestų k.). 18:00 TV žaidimas „Kas ir kodėl?“ 18:30 Klausite daktaro. 19:30 Vartotojų kontrolė. 20:25 Loterija „Keno Loto“. 20:30 Panorama. 21:00 Dienos tema. 21:20 Sportas. Orai. 21:29 Loterija „Jėga“. 21:30 LRT forumas. 22:30 Dviracio žinios. 23:00 Premjera. Veisenzė. Berlyno meilės istorija 4. N-7. 4/5 s. 24:00 LRT radijo žinios. 00:05 Tvin Pyksas 3. N-14. 3/5 s. 01:00 LRT radijo žinios. 01:05 Saitės. (kart.). 02:00 LRT radijo žinios. 02:05 Klausite daktaro. (kart.). 03:00 LRT radijo žinios. 03:05 TV žaidimas „Kas ir kodėl?“ (kart.). 03:30 Dviracio žinios (kart.). 04:00 LRT radijo žinios. 04:05 Vartotojų kontrolė. (kart.). 05:00 LRT radijo žinios. 05:10 Ponių rojus. N-7. 70 s. (kart.).

Antradienis, gegužės 21 d.

09:20 Senis. N-7. 251 s. 10:25 Aukštuomenės daktaras 7. N-7. 7/2, 7/3 s. 12:00 Stilius. (kart.). 13:00 Klausite daktaro. 13:58 Loterija „Keno Loto“. 14:00 Žinios. Sportas. Orai. 14:15 Laba diena, Lietuva. 15:00 Žinios. Orai. 15:10 Laba diena, Lietuva. 16:00 Žinios. Sportas. Orai. 16:15 Laba diena, Lietuva. 16:40 Premjera. Ponių rojus. N-7. 71 s. 17:30 Žinios. Sportas. Orai (su vertimu į gestų k.). 18:00 TV žaidimas „Kas ir kodėl?“ 18:30 Klausite daktaro. 19:30 (Ne)emigrantai. (subtitruota). 20:25 Loterija „Keno Loto“. 21:00 Dienos tema. 21:20 Sportas. Orai. 21:29 Loterija „Jėga“. 21:30 Ekspedicija „Nuo Baltijos iki Bengalijos“. 5 d. 22:30 Dviracio žinios. 23:00 Premjera. 12 beždžionių 3. N-14. 3/8 s. 23:45 Klausimėlis.lt (kart.). 24:00 LRT radijo žinios. 00:05 Tvin Pyksas 3. N-14. 3/3 s. 01:00 LRT radijo žinios. 01:10 Istorijos detektyvai. (subtitruota, kart.). 02:00 LRT radijo žinios. 02:05 Klausite daktaro. (kart.). 03:00 LRT radijo žinios. 03:05 TV žaidimas „Kas ir kodėl?“ (kart.). 03:30 Dviracio žinios (kart.). 04:00 LRT radijo žinios. 04:05 (Ne)emigrantai. (subtitruota, kart.). 05:00 LRT radijo žinios. 05:10 Ponių rojus. N-7. 71 s. (kart.).

Trečiadienis, gegužės 22 d.

09:20 Senis. N-7. 252 s. 10:25 Aukštuomenės daktaras 7. N-7. 7/4, 7/5 s. 12:00 Nacionalinė paieškų tarnyba. 13:00 Klausite daktaro. 13:58 Loterija „Keno Loto“. 14:00 Žinios. Sportas. Orai. 14:15 Laba diena, Lietuva. 15:00 Žinios. Orai. 15:10 Laba diena, Lietuva. 16:00 Žinios. Sportas. Orai. 16:15 Laba diena, Lietuva. 16:40 Premjera. Ponių rojus. N-7. 72 s. 17:30 Žinios. Sportas. Orai (su vertimu į gestų k.). 18:00 TV žaidimas „Kas ir kodėl?“ 18:30 Klausite daktaro. 19:30 Gyvenimas. (subtitruota). 20:25 Loterija „Keno Loto“. 20:30 Panorama. 21:00 Dienos tema. 21:20 Sportas. Orai. 21:29 Loterija „Jėga“. 21:30 Aš – laidos vedėjas. 22:30 Dviracio žinios. 23:00 Po vienu dangum. N-14. 4 s. 24:00 LRT radijo žinios. 00:05 Tvin Pyksas 3. N-14. 3/4 s. 01:00 LRT radijo žinios. 01:05 Stilius. (kart.). 02:00 LRT radijo žinios. 02:05 Klausite daktaro. (kart.). 03:00 LRT radijo žinios. 03:05 TV žaidimas „Kas ir kodėl?“ (kart.). 03:30 Dviracio žinios (kart.). 04:00 LRT radijo žinios. 04:05 Ekspedicija „Nuo Baltijos iki Bengalijos“. 5 d. (kart.). 05:00 LRT radijo žinios. 05:10 Ponių rojus. N-7. 72 s. (kart.).

Ketvirtadienis, gegužės 23 d.

09:20 Senis. N-7. 253 s. 10:25 Aukštuomenės daktaras 7. N-7. 7/6, 7/7 s. 12:00 Gyvenimas. (subtitruota, kart.). 13:00 Klausite daktaro. 13:58 Loterija „Keno Loto“. 14:00 Žinios. Sportas. Orai. 14:15 Laba diena, Lietuva. 15:00 Žinios. Orai. 15:10 Laba diena, Lietuva. 16:00 Žinios. Sportas. Orai. 16:15 Laba diena, Lietuva. 16:40 Premjera. Ponių rojus. N-7. 73 s. 17:30 Žinios. Sportas. Orai (su vertimu į gestų k.). 18:00 TV žaidimas „Kas ir kodėl?“ 18:30 Klausite daktaro. 19:30 Specialus tyrimas. (sub-

titruota). 20:25 Loterija „Keno Loto“. 20:30 Panorama. 21:00 Dienos tema. 21:20 Sportas. Orai. 21:29 Loterija „Jėga“. 21:30 Gimę tą pačią dieną. (subtitruota). 22:30 Dviracio žinios. 23:00 Premjera. Babilonas Berlynas. N-14. 14 s. 23:45 Klausimėlis.lt (kart.). 24:00 LRT radijo žinios. 00:05 Tvin Pyksas 3. N-14. 3/5 s. 01:00 LRT radijo žinios. 01:05 Vakarų su Edita. (kart.). 02:00 LRT radijo žinios. 02:05 Klausite daktaro. (kart.). 03:00 LRT radijo žinios. 03:05 TV žaidimas „Kas ir kodėl?“ (kart.). 03:30 Dviracio žinios (kart.). 04:00 LRT radijo žinios. 04:05 Specialus tyrimas. (subtitruota, kart.). 05:00 LRT radijo žinios. 05:10 Ponių rojus. N-7. 73 s. (kart.).

Penktadienis, gegužės 24 d.

09:20 Senis. N-7. 254 s. 10:25 Aukštuomenės daktaras 7. N-7. 7/8 s. 11:05 Aukštuomenės daktaras 8. N-7. 8/1 s. 12:00 (Ne)emigrantai. (subtitruota, kart.). 13:00 Vartotojų kontrolė. (kart.). 13:58 Loterija „Keno Loto“. 14:00 Žinios. Sportas. Orai. 14:15 Laba diena, Lietuva. 15:00 Žinios. Orai. 15:10 Laba diena, Lietuva. 16:00 Žinios. Sportas. Orai. 16:15 Laba diena, Lietuva. 16:40 Premjera. Ponių rojus. N-7. 74 s. 17:30 Žinios. Sportas. Orai (su vertimu į gestų k.). 18:00 TV žaidimas „Kas ir kodėl?“ 18:30 Nacionalinė paieškų tarnyba. 19:30 Beatos virtuvė. (subtitruota). 20:25 Loterija „Keno Loto“. 20:30 Panorama. 20:52 Sportas. Orai. 20:59 Loterija „Jėga“. 21:00 Rinkimai 2019. Kandidatų į Respublikos Prezidentus debatai. (su vertimu į gestų kalbą). 22:30 Klausimėlis.lt (kart.). 22:50 Fantastiškas penktadienis. Atgal į ateitį 2. N-7. 00:35 Keliai. Mašinos. Žmonės. (kart.). 01:00 LRT radijo žinios. 01:05 Gyvenimas. (subtitruota, kart.). 02:00 LRT radijo žinios. 02:05 Gimę tą pačią dieną. (subtitruota, kart.). 03:00 LRT radijo žinios. 03:05 TV žaidimas „Kas ir kodėl?“ (kart.). 03:30 Ryto suktnis su Zita Kelmickaitė (kart.). 04:00 LRT radijo žinios. 04:05 Nacionalinė paieškų tarnyba. (kart.). 05:00 LRT radijo žinios. 05:10 Ponių rojus. N-7. 74 s. (kart.).

Šeštadienis, gegužės 25 d.

06:05 Ekspedicija „Nuo Baltijos iki Bengalijos“. 5 d. (kart.). 07:00 Premjera. Mokytojas Keisas stovyklauja. 08:30 Karinės paslaptys. 09:00 Labas rytas, Lietuva. 09:30 Žinios. Orai. 09:35 Labas rytas, Lietuva. 10:30 Žinios. Orai. 10:35 Labas rytas, Lietuva. 11:30 Žinios. Orai. 11:35 Labas rytas, Lietuva. 12:00 Pasaulio dokumentika. Liūtų kelionė. 2 d. Brangus krovynis. (subtitruota). 12:55 Pasaulio dokumentika. Europos tyrai. 3 d. Alpės. (subtitruota). 13:50 Džesika Flečer 7. N-7. 7/14, 7/15 s. 15:25 Klausimėlis.lt. 15:43 Loterija „Keno Loto“. 15:45 Žinios. Orai (su vertimu į gestų kalbą). 16:00 Sveikinimų koncertas. 17:30 Žinios. Sportas. Orai (su vertimu į gestų k.). 18:00 Keliai. Mašinos. Žmonės. 18:30 Vakarų su Edita. 19:30 Stilius. 20:25 Loterijos „Keno Loto“ ir „Jėga“. 20:30 Panorama. 20:52 Sportas. Orai. 21:00 Dvi kartos. 23:00 Didžioji afera. N-7. (subtitruota). 00:50 Atgal į ateitį 2. N-7. (kart.). 02:35 Pasaulio dokumentika. Liūtų kelionė. 2 d. Brangus krovynis. (subtitruota, kart.). 03:30 Pasaulio dokumentika. Europos tyrai. 3 d. Alpės. (subtitruota, kart.). 04:25 Džesika Flečer 7. N-7. 7/14, 7/15 s. (kart.).

Sekmadienis, gegužės 26 d.

06:05 Beatos virtuvė. (subtitruota, kart.). 07:00 Šventadienio mintys. 07:30 Klausimėlis.lt. 08:00 Gyventi kaime gera. Veikime kartu. 08:30 Ryto suktnis su Zita Kelmickaitė. 09:00 Brolių Grimų pasakos. 17 s. Žvaigždžių taleriai. 10:00 Gustavo enciklopedija. (subtitruota). 10:30 Lietuvos gyvytanti mečio vaikai. 11:30 Mūsų gyvūnai. 12:00 Pasaulio dokumentika. Ernis – šiaurės miškų vaiduoklis. (subtitruota). 12:55 Pasaulio dokumentika. Didingi nariuotakojai. (subtitruota). 13:50 Mis Marpl 2. N-7. 2/1 s. Žmogžudystės vizija. 15:25 Klausimėlis.lt. 15:43 Loterija „Keno Loto“. 15:45 Žinios. Orai (su vertimu į gestų kalbą). 16:00 Istorijos detektyvai. (subtitruota). 16:50 Dainuojanti Lietuva. 17:30 Žinios. Sportas. Orai (su vertimu į gestų k.). 18:00 Duokim garo! 19:30 Panorama. 19:52 Sportas. Orai. 20:00 Rinkimai 2019. Respublikos Prezidento rinkimų II turo ir EP rinkimų rezultatai. 20:25 Loterijos „Keno Loto“ ir „Jėga“. 20:27 Rinkimai 2019. Respublikos Prezidento rinkimų II turo ir EP rinkimų rezultatai. (tęsinys). 24:00 Prancūziškas bučynis. N-14. (subtitruota). 01:05 Pasaulio dokumentika. Ernis – šiaurės miškų vaiduoklis. (subtitruota, kart.). 02:40 Pasaulio dokumentika. Didingi nariuotakojai. (subtitruota, kart.). 03:35 Istorijos detektyvai. (subtitruota, kart.). 04:20 Mis Marpl 2. N-7. 2/1 s. Žmogžudystės vizija. (kart.).

Pirmadienis, gegužės 20 d.

00:20. Nuodėmių miestas 2. 02:15. Žiauriai baisi naktis 2 (kart.). 04:00. Tarp mūsų, mergaičių 1, 101. 04:55. Virtuvė 5, 15. 05:20. Juokingiausi Amerikos namų vaizdeliai 26, 25. 06:10. Televitrina 3. 06:25. Žvaigždžių karai. Sukilėliai (kart.) 2, 13. 06:55. Simpsonai (kart.) 17, 8. 07:25. Simpsonai (kart.) 17, 10. 07:55. Svajonių sodai (kart.) 37. 08:55. Meilės sūkurys 3078. 10:00. Deganti širdis 1, 19. 11:00. Deganti širdis 1, 20. 12:00. Tarp mūsų, mergaičių 1, 102. 13:00. Pažadėtoji 6, 373. 13:30. Pažadėtoji 6, 374. 14:00. Pažadėtoji 6, 375. 14:30. Pažadėtoji 6, 376. 15:00. Simpsonai 17, 11. 15:30. Simpsonai 17, 12. 16:00. TV3 žinios 99. 16:25. TV3 orai 99. 16:30. TV Pagalba 13, 54. 18:30. TV3 žinios 140. 19:22. TV3 sportas 1. 19:27. TV3 orai 140. 19:30. Namas 1, 13. 20:30. Prakeikti 7, 54. 21:00. TV3 vakaro žinios 99. 21:52. TV3 sportas 1. 21:57. TV3 orai 79. 22:00. Mirtinas šūvis.

Antradienis, gegužės 21 d.

00:25. Nusikalstami protai. Kitapus sienų 2, 12. 01:20. Tironas 2, 11. 02:05. Amerikiečiai 4, 9. 03:00. Ekstrasensai tiria 6, 107. 04:25. Nusikalstami protai. Kitapus sienų (kart.) 2, 12. 05:10. Virtuvė 5, 16. 06:10. Televitrina 3. 06:25. Keršytojų komanda (kart.) 1, 27. 06:55. Simpsonai (kart.) 17, 11. 07:25. Simpsonai (kart.) 17, 12. 07:55. Namas (kart.) 1, 13. 08:55. Meilės sūkurys 3079. 10:00. Deganti širdis 1, 21. 11:00. Deganti širdis 1, 22. 12:00. Tarp mūsų, mergaičių 1, 103. 13:00. Pažadėtoji 6, 377. 13:30. Pažadėtoji 6, 378. 14:00. Pažadėtoji 6, 379. 14:30. Pažadėtoji 6, 380. 15:00. Simpsonai 17, 13. 15:30. Simpsonai 17, 14. 16:00. TV3 žinios 100. 16:25. TV3 orai 100. 16:30. TV Pagalba 13, 55. 18:30. TV3 žinios 141. 19:22. TV3 sportas 1. 19:27. TV3 orai 141. 19:30. Prieš srovę 19, 20. 20:30. Prakeikti 7, 55. 21:00. TV3 vakaro žinios 80. 21:52. TV3 sportas 1. 21:57. TV3 orai 80. 22:00. Loganų sėkmė.

Trečiadienis, gegužės 22 d.

00:20. Nusikalstami protai. Kitapus sienų 2, 13. 01:20. Tironas 2, 12. 02:15. Amerikiečiai 4, 10. 03:10. Ekstrasensai tiria 6, 108. 04:25. Nusikalstami protai. Kitapus sienų (kart.) 2, 13. 05:25. Virtuvė 5, 17. 06:10. Televitrina 3. 06:25. Aladinas (kart.) 1, 164. 06:55. Simpsonai (kart.) 17, 13. 07:25. Simpsonai (kart.) 17, 14. 07:55. Prieš srovę (kart.) 19, 20. 08:55. Meilės sūkurys 3080. 10:00. Deganti širdis 1, 23. 11:00. Deganti širdis 1, 24. 12:00. Tarp mūsų, mergaičių 1, 104. 13:00. Pažadėtoji 6, 381. 13:30. Pažadėtoji 6, 382. 14:00. Pažadėtoji 6, 383. 14:30. Pažadėtoji 6, 384. 15:00. Simpsonai 17, 15. 15:30. Simpsonai 17, 16. 16:00. TV3 žinios 101. 16:25. TV3 orai 101. 16:30. TV Pagalba 13, 56. 18:30. TV3 žinios 142. 19:22. TV3 sportas 1. 19:27. TV3 orai 142. 19:30. Gero vakaro šou 5, 35. 20:30. Prakeikti 7, 56. 21:00. TV3 vakaro žinios 81. 21:52. TV3 sportas 1. 21:57. TV3 orai 81. 22:00. Ponas ir ponija Smitai. 22:25. Vikinglotto 21.

Ketvirtadienis, gegužės 23 d.

00:30. Melas ir paslaptys 2, 201. 01:20. Tironas 3, 1. 02:20. Amerikiečiai 4, 11. 03:05. Ekstrasensai tiria 6, 109. 04:35. Melas ir paslaptys (kart.) 2, 201. 05:20. Virtuvė 5, 18. 06:10. Televitrina 3. 06:25. Aladinas (kart.) 1, 165. 06:55. Simpsonai (kart.) 17, 15. 07:25. Simpsonai (kart.) 17, 16. 07:55. Gero vakaro šou (kart.) 5, 35. 08:55. Meilės sūkurys 3081. 10:00. Deganti širdis 1, 25. 11:00. Deganti širdis 1, 26. 12:00. Tarp mūsų, mergaičių 1, 105. 13:00. Pažadėtoji 6, 385. 13:30. Pažadėtoji 6, 386. 14:00. Pažadėtoji 6, 387. 14:30. Pažadėtoji 6, 388. 15:00. Simpsonai 17, 17. 15:30. Simpsonai 17, 18. 16:00. TV3 žinios 102. 16:25. TV3 orai 102. 16:30. TV Pagalba 13, 57. 18:30. TV3 žinios 143. 19:22. TV3 sportas 1. 19:27. TV3 orai 143. 19:30. Farai 12, 36. 20:30. Prakeikti 7, 57. 21:00. TV3 vakaro žinios 82. 21:52. TV3 sportas 1. 21:57. TV3 orai 82. 22:00. Antropoidas.

Penktadienis, gegužės 24 d.

00:30. Melas ir paslaptys 2, 202. 01:20. Tironas 3, 2. 02:15. Amerikiečiai 4, 12. 03:05. Ekstrasensai tiria 6, 110. 04:30. Melas ir paslaptys (kart.) 2, 202. 05:20. Virtuvė 5, 19. 06:10. Televitrina 3. 06:25. Kempiniukas Plačiakelnis (kart.) 1, 148. 06:55. Simpsonai (kart.) 17, 17. 07:25. Simpsonai (kart.) 17, 18. 07:55. Farai (kart.) 12, 36. 08:55. Meilės sūkurys 3082. 10:00. Deganti širdis 1, 27. 11:00. Deganti širdis 1, 28. 12:00. Tarp mūsų, mergaičių 1, 106. 13:00. Pažadėtoji 6, 389. 13:30. Pažadėtoji 6, 390. 14:00. Pažadėtoji 6, 391.

14:30. Pažadėtoji 6, 392. 15:00. Simpsonai 17, 19. 15:30. Simpsonai 17, 20. 16:00. TV3 žinios 103. 16:25. TV3 orai 103. 16:30. TV Pagalba 13, 58. 18:30. TV3 žinios 144. 19:22. TV3 sportas 1. 19:27. TV3 orai 144. 19:30. La troškiny. 21:45. Daktaras Streindžas.

Šeštadienis, gegužės 25 d.

00:05. 1303 butas. 01:45. Atsakomasis smūgis (kart.). 03:25. Ponas ir ponija Smitai. (kart.). 05:30. Juokingiausi Amerikos namų vaizdeliai 26, 26. 06:15. Televitrina 3. 06:30. Ilgo plauko istorija (kart.) 1, 8. 07:00. Keršytojų komanda 1, 28. 07:30. Aladinas 1, 166. 08:00. Ilgo plauko istorija 1, 9. 08:30. Kempiniukas Plačiakelnis 1, 149. 09:00. Virtuvės istorijos 9, 21. 09:30. Skaniai ir paprastai 2, 4. 10:00. Svajonių ūkis 5, 38. 10:30. Būk sveikas! 1, 17. 11:00. Noriu šio darbo! 1, 6. 12:00. Robinzono Kruzo sala. 13:50. Draugės - priešės. 15:40. Havajai 5.0 5, 523. 16:45. Ekstrasensų mušis 19, 7. 18:30. TV3 žinios 145. 19:17. TV3 sportas 1. 19:22. TV3 orai 145. 19:25. Eurojackpot 21. 19:30. Turtuolis vargšas 1, 14. 21:00. Pabėgimas iš Soušenko.

Sekmadienis, gegužės 26 d.

00:00. Aktirtis. 02:00. Daktaras Streindžas (kart.). 04:00. Havajai 5.0 5, 523. 04:50. Virtuvė 5, 20. 05:20. Juokingiausi Amerikos namų vaizdeliai 26, 27. 06:15. Televitrina 3. 06:30. Ilgo plauko istorija (kart.) 1, 9. 07:00. Keršytojų komanda 1, 29. 07:30. Aladinas 1, 167. 08:00. Ilgo plauko istorija 1, 10. 08:30. Mamyčių klubas 21, 21. 09:00. Kulinarinis detektyvas 2, 21. 09:30. Penkių žvaigždžių būstas 6, 21. 10:00. Pasaulis pagal moteris 7, 21. 10:30. Svajonių sodai 38, 11:30. Šoklusis bičiulis. Septinto padavimo smūgis. 13:20. Raganaitės. 15:10. Raganaitės. 2. 16:55. Simpsonai 29, 3. 17:30. Visi mes žmonės 2, 17. 18:30. TV3 žinios 146. 19:22. TV3 sportas 1. 19:27. TV3 orai 146. 19:30. Lietuvos tentalai 6, 13. 22:30. TV3 žinios. Rinkimai. 23:30. Nesunaikinami 2.

Pirmadienis, gegužės 20 d.

06:05 „Mano gyvenimo šviesa“ (817). N-7. 06:35 „Mano gyvenimo šviesa“ (818). N-7. 07:05 „Mano gyvenimo šviesa“ (819). N-7. 07:35 „Tomo ir Džerio šou“ (5). 08:00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (18). N-7. 09:00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (19). N-7. 10:00 „Namai, kur širdis“ (67). 10:40 „Namai, kur širdis“ (68). 11:20 „Namai, kur širdis“ (69). 12:00 Yra, kaip yra. N-7. 13:00 „Mano likimas“ (53). N-7. 14:00 „Mano likimas“ (54). N-7. 15:00 „Dvi šeimos“ (78). N-7. 15:30 „Dvi šeimos“ (79). N-7. 16:00 „Dvi šeimos“ (80). N-7. 16:35 Labas vakaras, Lietuva. 17:40 Yra, kaip yra. N-7. 18:30 Žinios. 19:20 Sportas. 19:27 Orai. 19:30 KK2. N-7. Infošou. 20:00 Nuoo... Iki... 20:30 PREMJEERA Sala. N-7. 21:30 Žinios. 22:20 Sportas. 22:27 Orai. 22:28 Telefoninė loterija 1634. 22:30 VAKARO SEANSAS Trigubas X. Aukštesnis lygis. N14. 00:30 „Judantis objektas“ (22). N-7. 01:35 Galutinis tikslas 4 (kart.). N14.

Antradienis, gegužės 21 d.

06:05 „Mano gyvenimo šviesa“ (820). N-7. 06:35 „Mano gyvenimo šviesa“ (821). N-7. 07:05 „Mano gyvenimo šviesa“ (822). N-7. 07:35 „Tomo ir Džerio šou“ (6). 08:00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (20). N-7. 09:00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (21). N-7. 10:00 „Namai, kur širdis“ (70). 10:40 „Namai, kur širdis“ (71). 11:20 „Namai, kur širdis“ (72). 12:00 Yra, kaip yra. N-7. 13:00 „Mano likimas“ (55). N-7. 14:00 „Mano likimas“ (56). N-7. 15:00 „Dvi šeimos“ (80). N-7. 15:30 „Dvi šeimos“ (81). N-7. 16:00 „Dvi šeimos“ (82). N-7. 16:35 Labas vakaras, Lietuva. 17:40 Yra, kaip yra. N-7. 18:30 Žinios. 19:20 Sportas. 19:27 Orai. 19:30 KK2. N-7. Infošou. 20:00 Nuoo... Iki... 20:30 PREMJEERA Sala. N-7. 21:30 Žinios. 22:20 Sportas. 22:27 Orai. 22:30 VAKARO SEANSAS Miesto teisingumas. N14. 00:25 „Išbandymų diena“ (1). N14. 01:30 Trigubas X. Aukštesnis lygis (kart.). N14.

Trečiadienis, gegužės 22 d.

06:05 „Mano gyvenimo šviesa“ (823). N-7. 06:35 „Mano gyvenimo šviesa“ (824). N-7. 07:05 „Mano gyvenimo šviesa“ (825). N-7. 07:35 „Tomo ir Džerio šou“ (7). 08:00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (22). N-7. 08:55 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (23). N-7. 10:00 „Namai, kur širdis“ (73). 10:40 „Namai, kur širdis“ (74). 11:20 „Namai, kur širdis“ (75). 12:00 Yra, kaip yra. N-7. 13:00 „Mano likimas“ (57). N-7. 14:00 „Mano likimas“ (58). N-7. 15:00 „Dvi šeimos“ (83). N-7. 15:30 „Dvi šei-

mos“ (84). N-7. 16:00 „Dvi šeimos“ (85). N-7. 16:35 Labas vakaras, Lietuva. 17:40 Yra, kaip yra. N-7. 18:30 Žinios. 19:20 Sportas. 19:27 Orai. 19:30 KK2. N-7. Infošou. 20:00 Nuoo... Iki... 20:30 PREMJEERA Sala. N-7. 21:30 Žinios. 22:20 Sportas. 22:27 Orai. 22:30 VAKARO SEANSAS Krizė - mūsų prekės ženklas. N14. 00:40 „Išbandymų diena“ (2). N14. 01:40 Miesto teisingumas (kart.). N14.

Ketvirtadienis, gegužės 23 d.

06:05 „Mano gyvenimo šviesa“ (826). N-7. 06:35 „Mano gyvenimo šviesa“ (827). N-7. 07:05 „Mano gyvenimo šviesa“ (828). N-7. 07:35 „Tomo ir Džerio šou“ (8). 08:00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (24). N-7. 09:00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (25). N-7. 10:00 „Namai, kur širdis“ (76). 10:40 „Namai, kur širdis“ (77). 11:20 „Namai, kur širdis“ (78). 12:00 Yra, kaip yra. N-7. 13:00 „Mano likimas“ (59). N-7. 14:00 „Mano likimas“ (60). N-7. 15:00 „Dvi šeimos“ (86). N-7. 15:30 „Dvi šeimos“ (87). N-7. 16:00 „Dvi šeimos“ (88). N-7. 16:35 Labas vakaras, Lietuva. 17:40 Yra, kaip yra. N-7. 18:30 Žinios. 19:20 Sportas. 19:27 Orai. 19:30 KK2. N-7. Infošou. 20:00 Valanda su Rūta. 21:30 Žinios. 22:20 Sportas. 22:27 Orai. 22:30 VAKARO SEANSAS Jupiteris. Pab

Neįgalieji pasaulyje

Rusijos politinio tinklaraščio autorius, socialinių tinklų žvaigždė, vardu Stalingulagas, subūrė milijoną prenumeratorių, daug metų atvirai rašė aktualiomis temomis. Kas jis, tas drąsus anonimas, spinduliuojantis neįprastu humoru ir inteligencija? Neseniai paaiškėjusi tiesa visus labai nustebino. Susipažinkite: tinklaraštininkas Aleksandras Gorbunovas, gimęs 1992-aisiais, vyras, turintis negalią (spinalinė raumenų atrofija). Jis visai nesidžiaugia ištrauktas iš saugaus šešėlio. Tačiau nebesislapsto ir duoda interviu žurnalistams.

Kas vyksta? Kodėl kai kurie žmonės netiki, kad jūs ir esate tas garsusis Stalingulagas?

Neseniai vienas žurnalistas pasikniso ir pradėjo įrodinėti, kad tai esu aš. Aš neigiau, tikėjau, kad visi pamirš, atsiras įdomesnių naujienų, bet kai praėjusį mėnesį, balandį, įsitraukė policija (gal išsigandusi mano laisvamaniškų pažiūrų), ėmė daryti kratas mano giminaičių butuose Dagestane, teko prisipažinti: taip, tai aš. Tuomet pasigirdo patyčių, kad esu apsišaukėlis, nes nesu toks talentingas, kaip tas Stalingulagas, tik vidutinybė ir pan. Aš niekada neteigiau esąs genijus. Dar priekaištaujama, kad aš kažkoks liūdnas. Na, atsiprašau, rytoj gal būsiu linksmas. Leiskite man kartais būti liūdnam. Ar įsivaizduojate mano gyvenimą? Jei man reikia išeiti iš namų, turiu prašyti dviejų stiprių vyrų pagalbos. Štai sugalvoju skaniai pavakarieniauti. Skambinu į restoraną ir klausiu, ar pas juos yra laiptai. Ne, ne, mes pirmame aukšte... Privažiuoju su vežimėliu prie durų, o ten – trys laipteliai, jokio panduso. Ir jokių pagalbininkų.

Kaip pasirinkote tokį keistą vardą?

Visai atsitiktinai. Nėra jame jokios prasmės.

Ar jūsų neskaudina, kad žmonės tikėjosi išvysti supermeną, o ne vyrą su negalia?

Tikrai nesiveržiau į viešumą, tad niekuo negaliu padėti. Iš visų jėgų stengiausi dirbti anonimiškai, šešėlyje. O jie per prievartą mane identifkavo ir priekaištuoja, kad nepateisinau jų vilčių. Aš niekam nieko

„Leiskite man kartais būti liūdnam“

nežadėjau ir į šviesią ateitį nekviečiau. Tik rašiau, ką galvoju. Temos pačios ateidavo. Kelias dienas tylėdavau, o kai kažkas sujaudindavo, supykdydavo ar pradžiugindavo (retai...) – parašydavau.

Jūs gimėte Dagestane, dabar gyvenate Maskvoje. Pašalinkite savo gimtinės sostiņę ir daugiamilijoninį miestą – kur neįgaliesiems saugiau gyventi?

Machačkaloje išvis neįmanoma gyventi žmogui, kuris juda sėdėdamas neįgaliojo vežimėlyje. Ten nepavyktų nė vienos gatvės įveikti. Šaligatviai siauri, aprupėję, be to, aukšti. Tokia pati situacija ir mažesniuose Rusijos miestuose. Maskvos centras iš pirmo žvilgsnio patogus neįgaliesiems, bet ir čia yra aklaviečių. Vienoje metro stotyje yra liftas, kitoje – jau ne. Tai kaip pakilti į paviršius? Eskalatoriais vežimėliu važiuoti draudžiama. Aš kartą pabandžiau, vos nežuvau... Dažnai visai neįmanoma patekti į kitą gatvės pusę, nes požeminėse perėjose įrengti nepritaikyti pandusai, kuriais pasinaudoti gali nebent alpinistai.

Jūsų skaitytojams susidare įspūdis, kad Stalingulagas – toks drąsus, be stabdžių vyrukas, kuriam jau nėra ko bijoti, nes nebeteri ko netekti.

Manau, kad Rusijoje daug kas taip jaučiasi, todėl aš buvau populiarus. Mano žodžiuose atpažindavo save. Na, įsivaizduokite vyruką, kuris dirba už mažą algą, jo pečius slegia kreditai. Ar jam gali būti dar blogiau? Ne. Tai aš ir atspindėjau tą beviltišką tikrovę.

Bet jūs finansiškai puikiai laikotės. Beje, kaip jums sekėsi mokytis ir rasti savo vietą gyvenime?

Su mokslais buvo nekas. Man, kaip neįgaliam, buvo skirtas mokymas namuose. Tai reiškia, kad per metus mane mokytojos aplankydavo 3 ar 5 kartus. Per metus! Tėvai patys, kaip sugebėjo, mokė mane. Dar paskaitydavau knygų, kurias radau namie. Per daug nesukau galvos nei dėl mokslų, nei dėl ateities. Kartą tėvas rimtai pašnekėjo su manimi. Jis sakė, kad jei užaugęs noriu oriai gyventi su šia liga, man teks uždirbti daug pinigų, nes turėsiu samdyti pagalbininkus, be kurių tiesiog neapsieisiu. Susidomėjau, pažiūrėjau internete filmuką apie spinalinę raumenų atrofiją. Supratau, kad tėvas teisus, man reikia labai rimtai ruoštis būsimam savarankiškam gyvenimui, rasti pinigų šaltinį. Ir mokykloje, ir vėliau, studijuodamas teisę, nuolat ieškojau būdų, kaip užsidirbti pinigų internete. Taip ir į Maskvą patekau – mane pakvietė viena organizacija, prie kurios pardavimų sėkmingai prisidėjau.

Socialiniame tinkle įkeldavote nemažai reklamų. Ar tai – jūsų pagrindinis uždarbis?

O ne, visai ne. Apskritai Stalingulagas – tai tik nedidelė mano gyvenimo dalis. Iš pradžių pinigų užsidirbdavau lošdamas internete pokerį. Bet ši veikla yra labai varginanti. Būtina prie kompiuterio neatsitraukiant praleisti 12–14 valandų, niekam daugiau nelikdavo laiko. Palaipsniui ir visai nesunkiai nuo pokerio perėjau prie kriptovaliutų pardavimų, tam tikros investavimo formos. Tai – labai artimos sferos, dirbi panašiai – su tikimybėmis ir nežinomybe. Kriptovaliutų pardavimais užsimu užsienio šalyse, nes Rusijoje tokia veikla beveik neįmanoma. Juk reikia turėti daug informacijos, kuri čia valdoma kitų ir slepiama arba iškraipoma. Dabar mane dažnai vadina finansiniu startuoliu.

Ar jūsų artimieji žinojo, kad jūs – Stalingulagas?

Buvau pasakęs tik mamai, bet ji nelabai nutuokė, kas tai yra, ir neskaitė, ką rašau. Ši naujiena labai nustebino mano brolius. Paskaitė, pasidomėjo – jiems patiko... O aš rašysiu toliau. Tikiuosi, skaitytojai atleis, kad aš va toks nesupermeniškias. O liga – progresuoja.

Pagal užsienio spaudą parengė
Brigita BALIKIENĖ

Žiniasklaidoje apie neįgaliųjų gyvenimą

Neįgaliesiems patekti į Panevėžio polikliniką – misija neįmanoma

Naujienų portale <https://jp.lt> Raimonda Mikučionytė rašo apie tai, kad neįgalūs panevėžiečiai dar negali normaliai ir saugiai patekti į Panevėžio miesto polikliniką. Tai viena iš sunkiau įveikiamų vietų, į kurią sėdintiems neįgaliojo vežimėlyje sudėtinga užvažiuoti pandusu į medicinos įstaigą, o norint pasinaudoti liftu, reikia persėsti į kitą vežimėlį – liftas nėra pritaikytas platesniems neįgaliojo vežimėliams.

„Projekto nepasirašiau, nes jame pristatomas ne tik panduso remontas, bet ir patekimas į poliklinikos 2–3 aukštus, nors apie lifto pakeitimą nėra užsiminta. Todėl projekto ir nepasirašiau. Dabar nežinau, kaip elgsis poliklinikos vadovai. Tikiuosi, kad susitikimo metu bus priimtas sprendimas, kai pagerinti aplinką neįgaliesiems, kad jie galėtų normaliai patekti pas gydytojus. Tuo labiau kad poliklinikoje neįgaliesiems tenka lankytis gana dažnai“, – pasakojo Neįgaliųjų aplinkos asociacijos atstovas Algis Giba.

Neįgaliųjų aplinkos asociacijos vadovo nuomone, projekte galėjo būti pristatomas tik panduso remontas.

Panevėžio miesto poliklinikos direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams Saulius Kriaučiūnas naujienų portalui JP patvirtino, kad šiandien susitinka su neįgaliųjų organizacijų atstovais.

„Pokalbio tema – pristatyti poliklinikos projektą, kurį įgyvendinus bus sutvarkytas pan-

dusus ir sprendžiama, kaip neįgalieji patogiau galėtų patekti į poliklinikos antrą ir trečią aukštus. Labai svarbu, kad neįgalieji pritartų projektui. Tuomet galėtume skelbti konkursą ir per jį nustatyti, kas galėtų atlikti darbus“, – aiškino S. Kriaučiūnas ir tikisi, kad susitikime bus surastas sprendimas, priimtinas abiem pusėms.

Paiteiravus, ar projektu bus išspręsta galimybė neįgaliesiems patekti liftu į poliklinikos antrą, trečią aukštus, poliklinikos direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams S. Kriaučiūnas informavo: „Naujo ir platesnio lifto įrengimas brangus dalykas. Kainuoja iki 70 tūkst. eurų. Šiuo metu turime patvirtintą finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų įrengti tinkamą pandusą. Tačiau poliklinika pasirūpino, kad neįgalieji galėtų patekti į antrą ir trečią aukštus. Turime parengę siauresnius neįgaliųjų vežimėlius, kurie telpa į liftą. Neįgaliesiems reikia tik į juos persėsti.“

Vietoj gedulo – padėka Jeanui Vanier

Vatikano radijas skelbia, kad Paryžiuje mirė Jeanas Vanier. Jo įsteigtos „Arkos“ bendruomenės savanoriai visame pasaulyje jau šešis dešimtmečius žadina viltį žmonėms su proto negalia.

Jeanas Vanier, „Arkos“ bendruomenės steigėjas, vienas iš Tikėjimo ir Šviesos sąjūdžio kūrėjų – „neįgaliųjų orumo gynėjas“, „meilės mažiausiems milžinas“, „pagarbos silpniausiems ugdytojas“, „visu gyvenimu tarnavęs vargstantiesiems“, „gyvas šventas“, „revoliucionierius“, „taikos ir brolybės amatininkas“ – daugelis nekrologų šitaip mini J. Vanier.

J. Vanier interviu Vatikano radijui kartą pasakė, kad „Arkos“ bendruomenių, dabar turinčių 150 centrų visame pasaulyje, misija – atsiverti susitikimui su labai silpnu, vargingu ir kenčiančiu pasauliu, su atmes-tais žmonėmis. Mes jiems sakome: „Dievas tave myli!“ Tačiau kartu pasakome: „Ir aš tave myliu, tu man svarbus!“

Pasak J. Vanier, „žmonės su proto negalia yra super-žmonės! Jie neišvystė proto, tačiau yra iki galo nuoširdūs. Būtina atsiminti tai, ką per greitai užmirštame, jog asmenys su negalia per daug amžių buvo „nurašomi“ vos ne kaip Dievo bausmė, jų gėdytasi tiek, kad būdavo uždarami ligoninėse. Mums įvyko savotiška revoliucija: sakome, kad neįgalieji ne tik nėra Dievo bausmė, bet kad būtent jie gali mus nuvesti pas Dievą, padėti tapti žmoniškesniems, atviresniems, jautresniems. Jie

yra mūsų mokytojai. Išmokė džiaugsmo Evangelijos per šių mažiausiųjų kančias ir nuoširdumą, išmokė nuosaikesnio gyvenimo prasmės.“

J. Vanier gimė Ženevoje, Šveicarijoje, 1928 metais kanadiečių tėvų šeimoje, tarnavo karininku Didžiosios Britanijos, paskui Kanados karinėse jūrų pajėgose, tačiau atsisakė karininko karjeros – 1950 metais atsidėjo teologijos ir filosofijos studijoms, dėstė Toronto universitete, tačiau atsisakė ir akademinės karjeros. Sužavėtas Evangelijos, Jeanas apsisprendė savo būdu sekti Kristaus pėdomis, kad įgyvendintų pašaukimą – pamatyti ir parodyti Jėzų silpnuosiuose ir ap-leistuosiuose. 1964 metais įkūrė pirmąją „Arkos“ bendruomenę, 1971 metais prisidėjo prie Tikėjimo ir Šviesos sąjūdžio steigimo.

J. Vanier jau seniai perdavė vadovavimą „Arkos“ bendruomenei kitiems, kelis dešimtmečius gyveno pirmojoje savo įsteigtoje Arkos bendruomenėje šalia Paryžiaus. Už savo veiklą buvo apdovanotas Prancūzijos Garbės legiono ordinu, Kanados ordinu, Templetono premija, daug kartų buvo nominuotas Nobelio taikos premijai. Kanų festivalyje prieš porą metų parodytas dokumentinis filmas: „Jeanas Vanier – švelnumo sakramentas“.

Prie kūrybos šaltinio

Pirmoji lėlė

Žiūriu dabar į savo mažąją dukterėčią Vladutę, žaidžiančią su lėlėmis, kurių ji turi ne vieną, ir dažnai nežinančią būtent su kuria žaisti, ir man nejučia išplaukia iš atminties mano vaikystės dienos, praleistos toli nuo Lietuvos, šaltajame Sibire, kur man ir buvo lemta atsirasti pasaulyje. Ir lėlę vaikystėje aš turėjau tik vieną – ji buvo didelė, graži – bent taip man tada atrodė.

Aš šeimoje buvau ketvirtas vaikas ir pirmoji gimusi čia, tremtyje, kitus tris tėvai jau buvo atsivežę iš Lietuvos. Vienas broliukas, vos pustrėčių metų, pirmą tremties vasarą mirė nuo difterijos, o po dvejų metų gimiau aš, dar po trijų – dar vienas broliukas. Noriu parašyti apie tai, ką aš prisimenu maždaug nuo šešerių metų. Tibiguto kaime, kuriame gyvenome, buvo ir daugiau lietuvių. Mūsų šeima artimai draugavo su Zose ir Fortunatu Budginiais iš Plungės, su St. Gideikiene iš Kuršėnų ir kitais.

Atmenu, pradėjo šeimoje kalbėti apie krikštynas. Žinoma, aš jokio supratimo neturėjau apie tai, kol mama paaiškino, kad krikštys būtent mane ir mažesnią broliuką Vytuką, kuriam jau buvo treji metai. Mama mūsų siuvėja, tad pradėjo mudviem ruošti krikšto rūbelius. Vytukui pasiuvo iš balto štapelio trumpas kelnaites ir švarkelį, o ką siuvo man, taip ir nemačiau, nes buvo nuo manęs slepiama, kadangi mamai pasiuvus suknytę (irgi iš štapelio) ją spalvotais siūlais turėjo išsiuvinėti būsimoji mano krikšto motina.

Tos šventos dienos rytą rinkomės pas kaimynus Budginus (jie turėjo du vaikus – Adelę ir Paulių, truputį vyresnius už mus), kur ir vyko krikštynos. Vaikų, didesnių ir mažesnių, buvo nemažai, nes juk nebuvo progos per šešerius tremties metus „prigauti“ kunigo, o čia pasitaikė toks atvejis, tad ir buvome pakrikštyti, nors ir toli nuo Tėvynės. Atmenu, net pykau ant kunigo, kam jis man „išardė“ šukuoseną per krikštą, trinkdamas galvą švęstu vandeniui, todėl aš nuotraukėlėje likau susivėlusiu.

Praėjus kelioms dienoms po krikštynų, vakare grįždamas iš darbo krikštatevis Alfonsas parvežė man dovaną – didelę dėžę, o joje – paskendusį saldainiuose lėlė! Aš buvau labai nedrąsi ir vos pamatydavau tą savo kūmą ateinant, tuoj bėgdavau slėptis. Taip ir ši kartą išvydusi jį sprukau po lova ir nei jis pats, viliodamas mane savo dovanėle, nei mama, nei kiti manęs iš palovio neišviliojo tol, kol jis neišėjo iš trobos. Na, ir koks buvo mano džiaugsmas, kai aš nuėmiau dėžutės dangtuką. Tikrai ilgai nepamiršiu to vaizdo, matau jį ir dabar rašydama – lėlė saldainių jūroje! Negaliu teigti, kad mes su sesute iš viso nebūtume turėję lėlių, bet jos buvo kur kas skurdesnės. Būdavo, mama parveža iš tolimesnio miestelio lėlės galvutę, tokią iš kaučiuko, paskui liemenį, kojas, rankas ir, žinoma, drabužėlių – štai tau ir lėlė. Aišku, tai teikė džiaugsmo mudviem, juk kitos mergaitės ir tokių neturėjo, nes jų mamoms nebuvo siuvėjos ir jos turėdavo žaisti mažomis, vos nykščio didumo skudurinėmis lėlytėmis,

kurias susivyniodavo iš skiautelių. Aš jas moku vynioti iki šiol, dukterėčiai Vladutei buvo be galo įdomu, kai padariau jai tokią pirmą kartą.

Žinoma, mažiausiai dėmesio skyriau saldainiams (nors jų niekada nebuvo per daug), nes buvau sukręsta lėlės gražumu. O jau džiaugsmo, džiaugsmo, rodos, netilpsiu savo kailyje. Dabar buvau turtinga! Juk nė viena draugė tokios neturėjo, net sesuo Albina, nors ji ir buvo trim metais vyresnė už mane, vis tiek truputį pavydėjo, o ką jau kalbėti apie drauges. Mamytė mano lėlytei pasiuvo dar drabužėlių: klostuotą sijonėlį ir baltą palaidinukę. Tarpiau ją su savimi visur, kur tik eidavau... O vyresnysis brolis iš lentelių padirbo mano numylėtinei lovytę – gan didoką, visai kaip tikrą, va tada aš su ta savo lėle, nors ir netyčia, gerokai išgąsdinau bei prajuokinau namiškius.

Diena slinko vakarop. Mama, paruošusi pavakarius, pašaukė mus, vaikus, pavalgyti, visi susirinko, išskyrus mane. Pašaukė mane dar kartą – neatsiliepiu. Pradėjo ieškoti po visą kaimelį, apėjo tvartelį (turėjome dvi ožkas, dvi kiaules), išklausinėjo mano drauges, ar nematė. Jos sakė žaidusios kartu iki pietų, o vėliau nemačiusios. Namiškiams pasidarė neramu, ypač mamai brangiausiai, ir nežinau, ką ji būtų dariusi, jei ne sesutė, kuri pažūrėjo į mano lėlytės lovytę, kuri buvo pastatyta kampe už nedidelių užuolaidėlių (tas kampelis buvo skirtas būtent man), ir sušuko: „Štai Vinciuška!“ Visi nusijuokė. Tas juokas mane ir pažadino – pasirodo, aš užmigau kartu su lėlyte

ją migdydama, o kadangi lovytė buvo už užuolaidėlių, tai niekas ir nepamatė manęs. Nors aš slėpiausi netyčia, bet dabar jau manęs visada pirmiausia ieškodavo būtent tame kampelyje.

Kad ir labai mylėjau bei saugočiau savo „turtą“ lėlytę, bet ją man sukūlė. Galvytė buvo padaryta iš gipso ir suklijuota iš dviejų dalių, tad ir skilo pusiau per tą suklijavimo siūlę, o „nuskriaudė“ ją mažasis brolis Vytukas. Lėlė buvo didelė, o jis – vyras dar nelabai, vos keturių metų, tai nešdamas ją pargriuvo, lėlytės galvelę trenkdamas į grindis. Aišku, jį mama barė, o man ašarų – nors kibi-rais semk! Nebeatmenu, kas ją man sutaisė, sulipdė, mamytė pasiuvo gražią kepurytę ir aš kiek aprimau.

Tą pavasarį, kai man suėjo septyneri metai, tėveliai pradėjo kalbėti, kad turėsiu lankyti pirmą klasę ir jau buvo nupirkę mokyklinius vadovėlius. Aš irgi džiaugiausi, kad jau būsiu mokinė, o ne broliuko „auklė“. Kai vieną dieną tėvelis džiugiai pasakė, kad gavome pasus, t.y. leidimą grįžti į Lietuvą, žinoma, mažai ką supratau, ką tai reiškė. Žinojau tik, kad tėveliai labai labai džiaugėsi ir planavo visą kelionę, ruošė maistą, pirko ir siuvo rūbelius mums visiems. Tiesa, prieš gerą pusmetį buvome persikraustę į miestelį Ilką, kuris yra prie geležinkelio ir tėvelio darbovietė jau buvo netoli namų.

Mane ta žinia, kad turim „kažkur“ vėl kraustytis, kiek nuvylė – juk aš nežinojau kitų namų ir didžiausia mano svajonė tada buvo kuo greičiau sulaukti rugsėjo pirmosios, pradėti lankyti pirmą klasę. Tačiau tė-

vų planai buvo kitokie ir, žinoma, svarbesni, tad mano knygeles pardavėm kaimynų mergaitei, mano vienmetei, o aš su pavydu žiūrėjau, kaip ji mokosi iš manųjų knygelių.

Pagrindinis bagažas buvo išsiųstas kiek anksčiau traukiniu, tačiau visiems vyresniesiems buvo dar ko nešti. Aš, žinoma, galvojau, kad mano nešulys bus mano lėlytė, kurią dar tebeturėjau, nors ir gerokai „nuvargusių“ per pusantrų metų, tačiau tėvelis pasakė, kad jokios lėlės į kelionę neimsim, nes „žiūrėk, kad tave pačią nereikėtų nešti!“ Na, čia jau man buvo smūgis! Palikti savo brangiausią turtą! O ką darysi? Tėvelio žodis visada buvo paskutinis. Paverčiau, paverčiau ir teko susitaikyti su mintimi, kad teks išsiskirti su savo numylėtine. Mamytė patarė man ją atiduoti savo draugei Vandutei (pavardės neatmenu), kuriai atiteko ir mano mokykliniai vadovėliai. Žinoma, juk nepaliksi savo mylimo žaislo likimo valiai, juk geriau atiduoti mergaitei, kuri tokios neturi ir ją taip pat mylės, kaip ir aš.

Niekada daugiau aš nebeturėjau tokios gražios lėlės, kaip ta, kurią man buvo padovanojęs krikštatevis, ir apskritai daugiau nebeturėjau jokios lėlės, o juk man tebuvo aštuoneri metai...

Ne, nejučiu aš jokio pavydo, kai žiūriu į žaidžiančią mažąją dukterėčią Vladutę. Ne vieną lėlę aš jai pati esu padovanojusi, Vladutė moka jas prižiūrėti ir saugoti. Tegu žaidžia, tegu kuo ilgiau ją laiko savo nuostabiame glėbyje ne mažiau nuostabi feja – vaikystė!

Vincė VASYLIŪTĖ
Plungė

Lyg
Besparnė
Žemės
Paukštė
Mintimis
Plasnoti
Tegaliu.
Pakylės
Mane
Jos
Aukštin
Žodžių
Verpetu.
Užsimerkus
Galvą
Lenksiu
Ir
Klausysiuos
Atidoj.
Žodžio
Skambesį
Pajutus
Siela
Suliepsnos
Tamsoj.

Tai

Dėkosiu
Visagaliui
Už
Akimirkas
Šitas...
Lai
Pavasaris
Už
Lango
Žeria
Saujomis
Spalvas
Visas.

Šiandien
Būnu.
Rytoj
Gal
Dar
Būsiu.
Kol
Vienatvėj
Nenulūšiu...

Eisiu
Dar.
Kieinan.
Pašūkait
Prie
Apversto
Sutrūnijusio
Stalo.
Vardais
Jus
Visus
Išvardint.
Žinau
Neatsiliepsit
Niekada
Nebesusėsims
Prie
Bliūdo
Bulvienės
Virtos
Su
Pupelėm.
Ak,
Gardumėlis!

Prisiminimuos
Širdis
Vėl
Apsalo.

Ne-be-var-din-siu...
Praeitis
Dabartin
Mintyse
Trumpam
Atsuoliavo...

Aušta
Tykiai
Be
Vėjo.
Naktis
Kudašiaus
Nešti
Nesuspėja.
Nuo
Amžių
Surikiuota

Savaip
Sutvėrėjo.
Išmokai
Prisitaikyt
Nugalėjai.
Nepavyko
Pralaimėjai.
Save
Pirmiausia.

Jei
Tik
Žemė
Juoda
Prakaituotai
Rausiu
Duonos
Paragausiu.

Zinaida DILYTĖ-
JURĖNIENĖ,
Panevėžio r.

Konkursas „Buvau i Lietuvą išėjęs...“

Stanislavos Juozapaitytės nuotr., Panevėžys

Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas iš dalies remia projektą „Neįgalųjų savarankiškumas – (ne)įveikiamas iššūkis?“ ir jo rubrikas: „Integracijos kelis“, „Tolerancijos link“, „Aplinka visiems“.

Viešoji įstaiga
Steigėja – LND

Bičiulystė

Adresas laiškam: „Bičiulystė“, Saltoniškių g. 31 (401 kabinetas), 08105 Vilnius
Tel./faks. (8-5) 275 1934. El. p. redakcija@biciulyste.lt

www.biciulyste.lt

Redaktorė Aldona MILIEŠKIENĖ

Gerbiami skaitytojai, laiškuose redakcijai nurodykite visą savo vardą ir pavardę, tikslių adresą ir telefono numerį. Už skaitytojų kronikines žinutes, laiškus, nuotraukas bei eilėraščius, išspausdintus šiame savaitraštyje, nemokama. Dideli rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Nuotraukos ir rankraščiai negražinami, nesaugomi. Neįgalųjų asmeniniai skelbimai spausdinami nemokamai (redakcijoje asmeniškai pateikus neįgaliojo pažymėjimą ar atsiuntus jo kopiją).

Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.

Leidinio indeksas 67325. Tiražas 2200 egz.
Ofsetinė spauda. 2 sp. l. Spausdino
UAB „Respublikos“ spaustuve, Vilnius